

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**YETİŞKİNLERİN ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI, BAĞLANMA
BOYUTLARI VE DUYGU DÜZENLEMELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra Sena TEKİN

**Lefkoşa
Haziran, 2023**

Büşra Sena TEKİN

YETİŞKİNLERİN ÇOCUKLUK ÇAĞI
TRAVMALARI, BAĞLANMA BOYUTLARI
VE DUYGU DÜZENLEMELERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2023

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**YETİŞKİNLERİN ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI, BAĞLANMA BOYUTLARI VE
DUYGU DÜZENLEMELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra Sena TEKİN

Tez Danışmanı

Dr. Bingül SUBAŞI HARMANCI

Lefkoşa
Haziran, 2023

Onay

i

Büşra Sena TEKİN tarafından hazırlanan “Yetişkinlerin Çocukluk Çağı Travmaları, Bağlanma Boyutları ve Duygu Düzenlemeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 06.06.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Doç. Dr. Ece E. MÜEZZİN
Jüri Üyesi:	Dr. Fahriye BALKIR
Danışman:	Dr. Bingül SUBAŞI HARMANCI

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

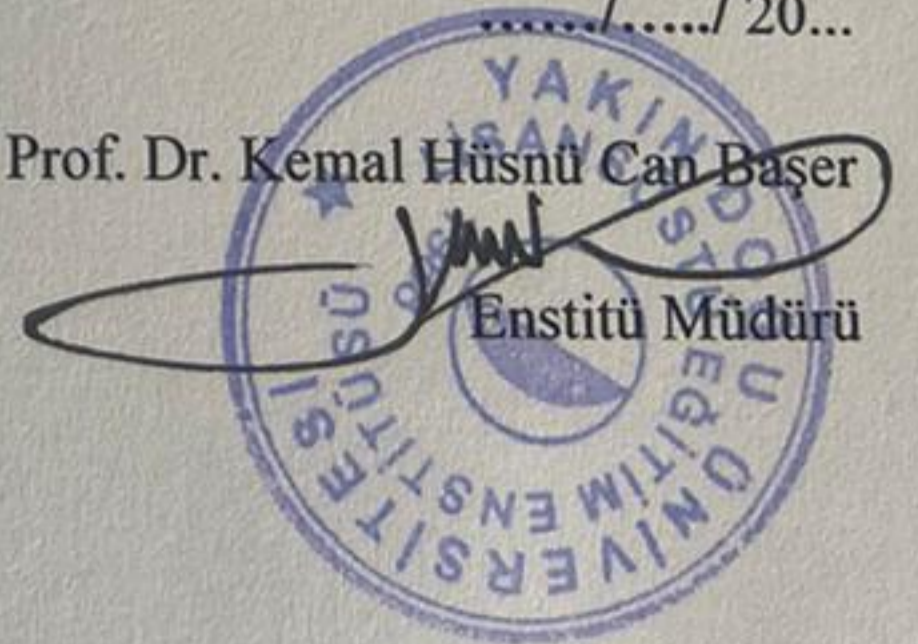
...../...../20...
Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

Ünvan, Ad-Soyad

Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...
Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer
Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Büşra Sena TEKİN

.../.../2023

Teşekkür

Yapmış olduğum bu çalışmada her türlü bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren tez danışmanım ve değerli hocam Dr. Bingül HARMANCI çok kıymetli katkıları için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim süresince kendilerinden çok şey öğrendiğim bilgi ve birikimlerini derslerde ve ders aralarında bizimle paylaşan Yakın Doğu Üniversitesi akademik kadrosuna özellikle Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ hocama teşekkür ederim.

Yaşamımın her aşamasında olduğu gibi, tez çalışmam sırasında da bana verdikleri sonsuz moral, sevgi ve destekleri için sevgili aileme en içten teşekkürlerimi sunar; ayrıca, tüm tez çalışmam süresince bana güvenen destek veren, Damla ERDEN KARLIK'a ve dostlarıma da teşekkür ederim.

Büşra Sena TEKİN

Öz**Yetişkinlerin Çocukluk Çağı Travmaları, Bağlanma Boyutları ve Duygu Düzenlemeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi****Büşra Sena TEKİN****Yüksek Lisans Klinik Psikoloji Anabilim Dalı****06-2023, 87 sayfa**

Bu çalışmanın amacı, yetişkinlerde çocukluk çağı travmaları, bağlanma boyutları ve duygu düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın evrenini Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan bireylerden oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise gelişigüzel örnekleme yöntemi ile 18 yaş ve üzeri 400 kişiden oluşturmuştur. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak Sosyodemografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma bulgusunda, çocukluk çağı travmalarının cinsel istismar alt boyutu düzeyleri ile üç boyutlu bağlanma stilleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna göre katılımcıların cinsel istismar düzeyleri arttıkça üç boyutlu bağlanma stilleri düzeylerinin de arttığı bulunmuştur. Bununla birlikte, çocukluk çağı travmaları ile kişiler arası duygu düzenleme arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna göre katılımcıların çocukluk çağı travmaları arttıkça kişiler arası duygu düzenlemelerinin azaldığı bulunmuştur. Ayrıca, üç boyutlu bağlanma stilleri ile kişiler arası duygu düzenleme arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna göre, katılımcıların üç boyutlu bağlanma stilleri arttıkça kişiler arası duygu düzenlemelerinin de arttığı bulunmuştur. Bu bağlamda çocukluk çağı travmaları ile kişiler arası duygu düzenleme arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu bulgusu doğrultusunda, çocukluk çağı travmaları yaşamış kişilerde, kişiler arası duygu düzenlemenin düşük düzeyde olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, klinik uygulamalarda, bu bireylerin duygu düzenlemesiyle ilgili müdahalelerde bulunması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, Çocukluk Çağı Travması, Duygu Düzenleme, Travma

Abstract

Investigating the Relationship Between Childhood Traumas, Attachment Dimensions and Emotion Regulation in Adults

Büşra Sena TEKİN

MSc, Department of Clinical Psychology

06-2023, 87 pages

The aim of this study is to examine the relationship between childhood traumas, attachment dimensions and emotion regulation in adults. Relational survey model was used in the study. The population of this study consisted of individuals living in the Republic of Turkey. The sample of the study consisted of 400 individuals aged 18 and over with random sampling method. Sociodemographic Information Form, Childhood Traumas Scale, Interpersonal Emotion Regulation Scale and Three Dimensional Attachment Styles Scale were used as data collection tools in this study. In the findings of the study, positive and significant relationships were found between the levels of sexual abuse sub-dimension of childhood traumas and three-dimensional attachment styles. Accordingly, it was found that as the sexual abuse increased, the three-dimensional attachment styles of the participants increased. However, negative and significant relationships were found between childhood traumas and interpersonal emotion regulation. Accordingly, it was found that as childhood traumas of the participants increased, interpersonal emotion regulation decreased. In addition, positive and significant relationships were found between three-dimensional attachment styles and interpersonal emotion regulation. Accordingly, it was found that as the participants' three-dimensional attachment styles increased, their interpersonal emotion regulation increased. In this context, in line with the finding that there is a negative relationship between childhood traumas and interpersonal emotion regulation, it should be taken into consideration that individuals who have experienced childhood traumas may have low levels of interpersonal emotion regulation. Therefore, it is recommended that interventions related to emotion regulation of these individuals should be made in clinical practice.

Keywords: Attachment, Childhood Trauma, Emotion Regulation, Trauma

İçindekiler

Onay	i
Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür	iii
Öz	iv
Abstract	v
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi	viii
Kısaltmalar	ix

BÖLÜM I

Giriş.....	1
Problem Durumu	2
Araştırmanın Amacı	3
Alt Amaçlar	3
Araştırmanın Önemi	4
Sınırlılıklar.....	5
Tanımlar	5

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	6
Çocukluk Çağı Travmaları	6
Çocukluk Çağı Travmasının Alt Boyutları.....	7
İhmal	7
Duygusal İstismar	9
Fiziksel İstismar	9
Cinsel İstismar	10
Bağlanma.....	12
Bağlanma Kuramı.....	12
Yetişkin Bağlanma Stilleri	14
Duygu Düzenleme	15
İlgili Araştırmalar	16

BÖLÜM III

Yöntem.....	21
Araştırmanın Modeli.....	21
Evren ve Örneklem.....	21
Veri Toplama Araçları.....	23
Kişisel Bilgi Formu.....	24
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ-28)	24
Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği (KDDÖ).....	24
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (ÜBBSÖ)	25
Çalışma Planı.....	25
Veri Analizi	26

BÖLÜM VI

Bulgular.....	27
---------------	----

BÖLÜM V

Tartışma	42
----------------	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler.....	48
Sonuçlar.....	48
Öneriler.....	49
Kaynakça.....	52
Ekler	65
Ölçek İzinleri.....	71
Öz Geçmiş.....	74
İntihal Rapor Oranı	75
Etik Kurul Onay Formu	76

Tablolar Listesi

Tablo 1. Katılımcıların Tanıtıcı (Kişisel) Özelliklerine Göre Dağılımı	21
Tablo 2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği Puanlarına Ait Betimsel Değerler	25
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	26
Tablo 4. Katılımcıların İlişki Durumlarına Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	27
Tablo 5. Katılımcıların Yaşadıkları Yere Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	29
Tablo 6. Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	30
Tablo 7. Katılımcıların Kiminle Yaşadıklarına Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	32
Tablo 8. Katılımcıların Çocukluklarında Ebeveynlerinin Sağ Olma Durumuna Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	34
Tablo 9. Katılımcıların 18 Yaşından Önce Anne ve Babasının Boşanmış Olma Durumuna Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması ...	35
Tablo 10. Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Analizi.....	37
Tablo 11. Katılımcılarda Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi.....	38

Kısaltmalar

ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
ÇÇT	:Çocukluk Çağı Travması
ÇÇTÖ	:Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği
DSM	:Ruhsal Bozukluklar Tanı Ölçütleri Kitabı
KDDÖ	:Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği
SPSS	:Sosyal Bilimler için İstatistik Programı
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
ÜBBSÖ	:Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

BÖLÜM I

Giriş

Çocukluğun ilk yılları, travmatik olayların yaşanabileceği bir dönemdir. Bu travmalar çocukluk çağı travmaları olarak adlandırılır. Carl vd. (2013), çocukluk çağı travmalarının duygusal, fiziksel, bilişsel, davranışsal ve sosyal gelişimi olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Çocukluk çağı travmaları olarak nitelendirilen istismar ve ihmal çocukların anne-babalar, diğer bakım veren kişiler veya yabancılar tarafından fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimlerini engelleyen tutum ve davranışlara maruz bırakılmalarını içerir (Güler vd., 2002).

Çocukluk çağı, doğumdan on sekiz yaşına kadar olan dönemi kapsayan bir süreçtir ve bu süreçte yaşanan olumsuz olaylar, çocuğun gelişimine ciddi şekilde zarar verebilir (Buss, Warren ve Horton, 2015). İhmal ve istismar gibi olumsuz olaylar, çocukluk çağı yaşamını etkileyen en önemli faktörler arasındadır. Çocukluk çağı istismarı, fiziksel, duygusal, cinsel ve ihmal olmak üzere dört farklı türden oluşurken ihmal, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal gibi alt kategorilere ayrılır (Güleç ve Köroğlu, 1997; Şar vd., 2021). İstismar, çocuğa kasti yapılan ve zarar veren bir faaliyettir, ancak ihmal, çocuğun dolaylı olarak zarar gördüğü bir süreçtir ve pasif bir rol oynar (Kara vd., 2004; Yargıç vd., 2012). Çocukluk çağındaki olumsuz yaşam olayları, bireyin sonraki yaşamını önemli ölçüde etkileyebilirken uzun süreli ihmal ve istismar gibi travmatik deneyimler, bireyin sonraki yaşamındaki davranış ve eğilimleriyle yakından ilişkilidir (Okutan, 2016; Oral vd., 2016). Yaşamın ilk yılları, bireyin etkili ilişkiler kurabilmesi açısından son derece önemlidir. Bu dönemde, birey diğer insanların duygularını anlamayı, öfkeyle başa çıkmayı, kaygıyı ifade etmeyi ve sevme-sevilme gibi becerileri kazanır. Edindiği bu beceriler, bireyin hayatının ilerleyen dönemlerindeki bağlanma ilişkilerini de şekillendirebilir (Gürkan, 2019).

İnsandoğumdan itibaren ilişkiler ve etkileşimler kurmaya başlar. Bu erken dönemdeki etkileşimler, genellikle bakım veren ile gerçekleşir ve bireyin sonraki yaşamında kuracağı diğer ilişkilerle doğrudan bağlantılıdır (Brenan ve Shaver, 1995). Bebeklik dönemindeki ilk etkileşimler, yetişkinlikte kurulacak romantik ilişkilerle paralellik gösterir (Şipit, 2019). Ancak, sağlıklı bir bağlanma süreci yaşanmazsa, bu ihtiyaç hayatının diğer alanlarında ve özellikle ilişkisel düzeyde olumsuz sonuçlara yol açabilir. Özellikle erken dönemdeki olumsuz etkileşimler, çocukların bakım verenlere güvensiz bir bağlanma şekli geliştirmesine neden olabilir. Bu durum

yetişkinlikte kişilik yapısını etkiler ve çeşitli hastalıklara neden olabilir. Örneğin, güvensiz bağlanan kişiler, stresle daha fazla başa çıkmakta zorlanabilirler ve madde kullanımına yönelebilirler. Ayrıca, daha az sosyal destek arayışı tutumuna sahip olabilirler (Oshri vd., 2015). Bağlanma süreci, hayat boyu süren bir zincir olarak ele alınabilir ve bu süreçte herhangi bir aşamada yapılan hata, sonraki aşamaları da etkileyebilir. Bu nedenle, doğumdan itibaren bakım verilen bireyin duygusal ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yanıt verilmesi ve sağlıklı bir bağ kurulması son derece önemlidir. Bebeklik dönemindeki bağlanma örüntüleri, ileride kurulacak romantik ilişkileri ve evlilik yaşamını büyük ölçüde etkiler ve olumsuz etkiler yaratır (Diaz vd., 2014; Wedeking vd., 2013).

Çocukların istismar yaşantılarına maruz kalmaları, duygu düzenleme becerilerinde zorluk yaşamalarına neden olabilir (Shipman vd., 2007; Wolfe vd., 2001). Duygu düzenleme, kişinin duygularını tanıyabilme, anlama ve kontrol edebilme yeteneğiyle ilgilidir. Bu becerilerin eksikliği, kişinin duygularına karşı farkındalığının azalması, olumsuz duygularla başa çıkma güçlüğü ve dürtülerin kontrolünde zorlanması gibi sorunlara yol açabilir (Gratz ve Roemer, 2004). Ebeveynler, kendi duygularını kontrol edebilen ve çocukların duygusal ihtiyaçlarına saygı gösteren bir model oluşturarak, çocukların duygu düzenleme becerilerinin gelişimine katkıda bulunabilirler (Wenar ve Kerig, 2005). Ancak, istismara maruz kalan çocuklar, uygun duygusal tepkiler gösterme konusunda zorlanabilirler. Bu durum, empati ve duygusal farkındalık eksikliği ile sonuçlanabilir ve kişilerarası ilişkilerde sorunlara yol açabilir (Wolfe vd., 2001). Çeşitli araştırmalar, istismara maruz kalan çocukların, istismara maruz kalmayanlardan daha fazla duygu düzenleme güçlüğü yaşadıklarını göstermiştir (Shipman vd., 2007; Wolfe vd., 2001). Bu çocuklar, duruma uygun duygusal tepkiler göstermede zorlanırken, duygusal dengesizlik ve olumsuzluk sergileme eğilimi gösterebilirler. Bu nedenle, istismara maruz kalan çocukların duygu düzenleme becerilerinin geliştirilmesi, uygun sosyal ve duygusal destek alarak güçlendirilmeleri önemlidir (Shipman vd., 2007).

Problem Durumu

Çocukluk çağındaki travmatik yaşantıların, duygu düzenleme becerileri üzerinde olumsuz etkisi olabilir (Shipman vd., 2007; Wolfe vd., 2001). Ebeveynler, kendi duygularını kontrol edebildikleri ölçüde çocuklarına da doğru model olabilirler ve çocuklarının uygun düzeydeki üzüntülerine saygı göstererek duygu düzenleme

becerilerinin gelişimine yardımcı olabilirler (Dereboy vd., 2018; Wenar ve Kerig, 2005). Kötü yaşam olayları yaşanmış olan çocukluk dönemi travmalarının, yetişkinlikte kişilerarası ilişkilerde uygun duygusal tepki göstermeyi zorlaştırabileceği, bunun da ilişkilerde problemlere neden olabileceği belirtilmektedir (Wolfe vd., 2001). Shipman vd. (2007) tarafından yapılan çoklu metodlu araştırmalara göre, fiziksel istismara uğramış 6-12 yaş arası çocuklar ile uğramamış olanlar arasında belirgin farklılıklar bulunmuştur. Bu farklılıklar arasında empati ve duygusal öz-farkındalığın azalması, daha fazla duygusal dengesizlik veya olumsuzluk sergileme gibi durumlar yer almıştır. Son dönemde yapılan bir araştırma da çocukluk çağındaki ruhsal travmaların ve duygu düzenleme güçlüğü arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Özkapu, 2020).

Bu konuda yapılan araştırmalar, duygu düzenleme sürecinde olumsuz duyguların tamamen ortadan kaldırılmasının değil, olumlu duyguların benimsenmesiyle birlikte kabul edilebilir hale getirilmesinin hedeflendiğini ortaya koymaktadır (Gratz ve Tull, 2010). Bilinçli farkındalık temelli uygulamaların duygu düzenleme üzerinde etkili bir yöntem olduğu konusuna değinen araştırmaların yanı sıra, bu alanda gerçekleştirilen teorik çalışmalar da bilinçli farkındalığın temel mekanizmasının duygu düzenleme olduğuna işaret etmektedir (Bishop vd., 2004; Glomb vd., 2011; Hayes ve Feldman, 2004; Mitmansgruber vd., 2009). Bu nedenle araştırmanın problem cümlesi ‘Yetişkinlerin çocukluk çağı travmaları, bağlanma boyutları ve duygu düzenlemeleri arasında ilişki var mıdır?’ şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, yetişkinlerde çocukluk çağı travmaları, bağlanma boyutları ve duygu düzenlemeleri arasındaki ilişkisinin incelenmesidir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara da cevap aranmıştır.

Alt Amaçlar

1. Çocukluk çağı travmaları olan bireylerin sosyodemografik değişkenler ile arasında bir farklılık var mıdır?
2. Çocukluk çağı travmaları, bağlanma boyutları ve duygu düzenleme arasında bir ilişki var mıdır?

3. Çocukluk çağı travmaları ile bağlanma düzeyleri duygu düzeylerini yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Çocukluk çağı travmaları, kişinin yaşamındaki erken dönemlerde maruz kaldığı çeşitli olumsuz olayları kapsamaktadır. Bu olaylar arasında aile içi şiddet, istismar, ihmal, kayıp veya ayrılık, hastalık veya doğal afetler gibi durumlar yer alabilir (Perry, 2017). Bu tür travmaların kişinin duygusal ve zihinsel sağlığı üzerinde önemli etkileri olabilir ve gelecekteki ilişkileri, duygu düzenlemesi ve bağlanma stilleri üzerinde de etkili olabilir.

Bağlanma boyutları, bir kişinin çocukluk çağındaki ilişkilerinden kaynaklanan temel bağlanma stillerini tanımlamaktadır. Bu stiller arasında güvenli, kaygılı veya kaçınan bağlanma stilleri yer almaktadır. Güvenli bağlanma, bir çocuğun ana bakıcısıyla sağlıklı ve güvenli bir bağ kurmasını ifade ederken, kaygılı bağlanma bir çocuğun ebeveynlerine güvenememesi ve onlardan sürekli bir onay ve sevgi arayışında olması anlamına gelir. Kaçınan bağlanma ise, bir çocuğun ebeveynlerine karşı ilgisiz davranması veya onlardan uzak durması durumunu ifade eder (Mikulincer ve Shaver, 2007).

Duygu düzenlemesi, bir kişinin duygularını tanımlama, ifade etme ve yönetme becerisini ifade eder. Çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve duygu düzenlemesi arasındaki ilişki, kişinin yetişkinlikte duygusal sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir (Hofmann ve Hayes, 2019). Travmatik bir çocukluk geçmişi olan kişiler, çeşitli duygu düzenleme sorunları yaşayabilirler ve ilişkilerinde sorunlar yaşayabilirler. Benzer şekilde, güvensiz veya kaygılı bağlanma stillerine sahip olan kişiler de benzer duygu düzenleme sorunları yaşayabilirler.

Bu nedenle, çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve duygu düzenlemesi arasındaki ilişkiyi anlamak, bir kişinin sağlıklı bir şekilde gelişmesine ve sağlıklı kişiler arası ilişkiler kurmasına yardımcı olmak için son derece önemlidir. Öte yandan alan yazın incelediğinde çocukluk çağı travmaları, bağlanma boyutları ve duygu düzenleme değişkenlerinin bir arada incelendiği hiçbir çalışmanın olmadığı göze çarpmaktadır. Bu nedenle bu araştırmada yetişkinlerin çocukluk çağı travmaları, bağlanma boyutları ve duygu düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesinin ilgili alan yazına önemli bir katkı sağlayacağı ve çalışmadan elde

edilen sonuçların konu üzerinde çalışacak uzmanlara yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 18 yaş ve üzeri Türkiye’de yaşayan 400 katılımcı ile,
- Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeklerinden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Bağlanma: Bowlby tarafından temel bir içgüdü olarak tanımlanan bağlanma, annenin bebeğiyle uyum içinde etkileşim halinde oldukları bir ortamda faaliyete geçen bir davranış sistemi olarak kabul edilmektedir (Palombo vd., 2018).

Çocukluk Çağı Travması: Çocukluk çağı travmaları, kişinin çocukluk döneminde duygusal, cinsel ve fiziksel istismar ve ihmal, ebeveyn kaybı, ayrılık, boşanma, göç, şiddet tanıklığı ve doğal afetler gibi olaylara maruz kalma olarak açıklanmaktadır (Herman, 2011).

Duygu Düzenleme: Bireylerin duygularını nasıl yaşadıklarını, ne zaman ve nasıl ifade ettiklerini gözleme, değerlendirme ve değiştirme yeteneğini kapsayan bir süreçtir (Gross, 1998).

Travma: Bireylerin ruhsal ve fiziksel varlıklarını yaralayan her türlü yaşantıyı ifade eden travma yaşantıları farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir (Özen, 2019).

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Çocukluk Çağı Travmaları

Travmatik olaylar arasında en zorlu olanlarından ve üstesinden gelinmesi en güç olanı çocukluk döneminde yaşanan travmatik yaşantılardır. (Şar, 1998).

Çocukluk çağı travması (ÇÇT) olarak adlandırılan bu durum, duygusal olarak acı veren bir ya da birden fazla olayın yaşanması sonucu ortaya çıkar. Tarihsel olarak da çocukların köle pazarlarında satıldığı, kötüye kullanıldığı ve hatta öldürüldüğü gibi çeşitli amaçlarla çocukların kötü muamele gördüğü bilinmektedir. Örneğin, Çin ve Hindistan gibi ülkelerde inançları gereği bebekler nehir ya da akarsulara bırakılmış ve su üstünde ölmeyen kalabilmesi halinde yaşama hakkına sahip olduğu düşünülmüştür. İslamiyet öncesi Arap toplumunda kız çocukları diri diri toprağa gömülmüş ve bazı medeniyetlerde ilk çocuklar tanrıya sunulmak üzere kurban edilmiştir (Polat, 2017).

Çocuklarda cinsel ve fiziksel istismar, ilk kez Tardieu (1860) tarafından Paris Tıp Akademisi'nde dile getirildiği tarihten günümüze kadar çocukluk çağı travmaları, insanlığın en acı veren sorunlarından biri olarak kalmaya devam etmektedir. Özellikle I. ve II. Dünya Savaşları, savaşın çocukları fiziksel ve ruhsal açıdan nasıl etkilediğinin fark edilmesiyle birlikte çocuklarda travma konusu gündeme gelmiştir. II. Dünya Savaşı sonrasında, birçok ulusal ve uluslararası organizasyon çocukları korumak için harekete geçerek, çocukluk çağı travmaları alanında önemli gelişmeler kaydedilmiştir (Polat, 2001). Ancak, aileler içinde yaşanan olumsuz sonuçları olan çocukluk çağı travmaları hala önemli bir sorundur ve çocuğu tıbbi, hukuki, psiko-sosyal ve gelişimsel açıdan etkileyebilir (Biçer vd., 2004). Çocuk istismarı kavramı, daha açıklayıcı olduğu düşüncesiyle, "çocukların katledilmesi, yıkılması, ezilmesi ve suistimal edilmesi" yerine yaygın olarak kullanılsa da bu konuda evrensel bir tanımlama yapmak zor görünmektedir. Bu durum, konunun disiplinler arası özelliği ve toplumsal-kültürel farklılıklardan kaynaklanmaktadır (Herman, 2011).

Helfer ve Kempe (1972), çocukluk çağı travmalarını ilk inceleyen araştırmacılardan biridir ve çocuk istismarını, ebeveynlerin veya diğer sorumlu kişilerin görevlerini yerine getirme ihmalinde bulunarak çocukları kaza dışı zarara uğratması olarak açıklamıştır (Akt. Şahin, 2011). Garbarino ve Gilliam (1980) inceledikleri çocukluk çağı travmalarını, ebeveynlerin veya çocuğun sorumluluğunu

üstlenen kişilerin çocuklara yönelik olarak gösterdikleri davranışların birleşimi olarak tanımlanmışlardır. Bu davranışlar hem ruhsal hem de bedensel zararlara yol açabilir. Çocuklara gösterilen ilgi ve sevgiye rağmen geçmişten günümüze, çocukların istismar edilmesi gibi konular gerçekleşmektedir.

Çocukluk çağı travmatik deneyimleri Helfer ve Kempe (1972) tarafından duygusal, fiziksel ve cinsel istismar olarak; çocuk ihmallerini ise duygusal, fiziksel, cinsel ve eğitimsel olarak gruplandırılmıştır (Akt. Şahin, 2011). Bunların yanı sıra, bireylerin çocukluk dönemlerinde yaşadığı fiziksel ve duygusal kötüye kullanım, ihmaller, boşanma, erken ebeveyn kaybı, doğal afetler ve hayati tehdit oluşturan kazalar da çocukluk çağı travmaları altında incelenmektedir (Eroğlu, 2004).

Çocukluk Çağı Travmasının Alt Boyutları

Çocuklara yönelik olarak gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmeyen eylemler sonucunda, çocuklar fiziksel, ruhsal, sosyal ve cinsel olarak zarar görebilirler ve sağlık ile güvenlikleri tehlikeye atılabilir (Polat, 2000). Bu konu üzerine çalışma yapan Dahlberg vd. (2002), çocukluk döneminde dört tür kötüye kullanım olduğunu belirtmiş ve bunları fiziksel, duygusal ve cinsel istismar ile ihmal olarak sınıflandırmıştır. Fiziksel istismar, çocuklara fiziksel zarar veren ya da verme ihtimali olan eylemleri ifade eder. Çocukların cinsel tatmin için kullanılması cinsel istismar olarak sınıflandırılır. Duygusal istismar ise çocuklara uygun ve destekleyici bir ortam sağlanmamasıdır. İhmal ise çocukların sağlık, güvenli yaşam, barınma, beslenme, duygusal gelişim ve eğitim koşulları gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmamasıdır.

İstismar ve ihmal, DSM-5 Ruhsal Bozukluklar Tanı Ölçütleri Kitabında "klinik ilgi odağı olabilecek diğer durumlar" başlığı altında sınıflandırmıştır. Bu başlık altında, Çocuğa Kötü Davranma ve Çocuğu Boşlama Sorunları tanımlanmış ve fiziksel istismar (çocuğa bedensel sömürü), cinsel istismar (çocuğa cinsel sömürü), duygusal istismar (çocuğa ruhsal sömürü) ve ihmal (çocuğu boşlama) çocukluk çağı travması türleri arasında yer almaktadır.

İhmal

Çocuk ihmali, çocuğun bakım ve korunma sorumluluğunu taşıyan kişilerin ihtiyaçlarını karşılamama veya gerekli ilgiyi göstermeme durumu olarak açıklanmaktadır (Polat, 2016). İhmal ve istismar arasındaki en önemli fark, ihmalin

hareketsiz bir durum olması ve istismarın aksiyon ve eylemleri içermesi olarak belirtilmiştir. Fiziksel, cinsel ve duygusal ihmal olmak üzere üç ana başlık bulunmaktadır.

Örneğin, çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanmaması, ebeveynlerin yeterli beslenme, giyim ve barınma sağlamama durumunda fiziksel ihmal söz konusu olabilir. Cinsel ihmal, çocuğun cinsel olarak sömürülmesi veya cinsel gelişimine destek verilmemesi şeklinde ortaya çıkabilir. Duygusal ihmal ise çocuğun sevgiden, ilgiden ve yakınlıktan yoksun bırakılması veya duygusal olarak desteklenmemesi olarak tanımlanabilir (Aral ve Gürsoy, 2001).

Çocukların karşılaşılabileceği bir durum olan fiziksel ihmal, genellikle büyüme ve gelişme sorunlarına neden olmaktadır. Fiziksel istismara kıyasla daha yaygın olsa da ölüme ya da ağır yaralanmaya sebep olmadığı için göz ardı edilme riski yüksektir. Fiziksel ve cinsel istismardan daha soyut bir tanıya sahip olmasına rağmen olumsuz etkileri benzerdir (Biçer vd., 2004).

Yapılan bir araştırma ihmal, fiziksel istismara kıyasla 2 kat, cinsel istismara kıyasla ise 5 kat daha fazla yaşandığını göstermiştir (Dağlı ve İnanıcı, 2011). Türkiye Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması'na (2010) göre, ihmal davranışları yaşadığını belirten çocukların sayısı oldukça az olmakla birlikte en yaygın ihmal türü sevgi göstermemektir. Diğer ihmal türleri arasında ise okul ihtiyaçlarını karşılamamak, yaşananları açıklamak için çaba göstermemek ve ilgi göstermemek yer almaktadır. Bu ihmal davranışlarının genellikle anne, baba ve öğretmenler tarafından gerçekleştirilmektedir.

Altıntaş vd. (2008) çalışmalarında ihmalin fiziksel istismarla birlikte yaşanmadığı durumlarda, dışavurum davranışlarının daha yoğun bir şekilde gözlemlendiği, araştırmaları ile ortaya konulmuştur. İhmale maruz kalan çocuklarda, kişilik bozuklukları, davranış problemleri, uyumsuzluk ve suça yönelme gibi sorunlar daha sık görülebilmektedir.

İhmal esnasında çocuklar, içe kapanık bir tutum sergilerken, diğer zamanlarda agresif davranışlarda bulunma eğilimindedirler. Özellikle erken yaşlarda yaşanan ihmal, çocukların büyüme ve gelişimlerini aksatabilir ve uyku sorunları, dışavurum bozuklukları, karın ağrıları gibi sağlık sorunları ile mücadele etmelerine neden olabilirler (Dağlı ve İnanıcı, 2010).

Duygusal İstismar

Çocukların sevgi, ilgi ve bakımdan yoksun bırakılmaları sonucu duygusal olarak zarar görmeleri durumu, Aydoğan vd. (2002) tarafından belirttiği gibi duygusal istismar olarak nitelendirilir. The American Professional Society on the Abuse of Children-APSAC'ın (1995) tanımına göre ise, sözlü ya da sözlü olmayan aşağılama, çocuğu toplumdaki dışlama, çocuğu yaşına uygun olmayan davranışlara yönlendirme, çocuğun duygularını anlamamaya çalışma, duygusal ihtiyaçlarını karşılamama, çocuğun duygularını görmezden gelme, çocuğu yaşitlarından ve yetişkinlerden uzak tutma gibi davranışlar da duygusal istismar kapsamındadır.

Duygusal istismar ve ihmal, en yaygın istismar türleri arasında olmalarına rağmen, tanımlanmaları ve fark edilmeleri oldukça zor olan bir istismar türüdür. Bu tür istismarın diğer türlerinden farkı, herhangi bir açık sonuç bırakmamasıdır (Topbaş, 2004).

Çocukların ruhsal gelişimi için önemli olan ilgi, koruma ve bakımın ebeveynler veya bakım verenler tarafından eksik bırakılması sonucu çocuğun psikolojik ve sosyal açıdan zarar görmesi duygusal istismar olarak adlandırılmaktadır (Topbaş, 2004). Duygusal istismar, aktif ya da pasif, istemli ya da istemsiz, sözel ya da sözel olmayan davranışlarla gerçekleşebilir (Dinleyici ve Dağlı, 2016). Duygusal istismarın çocuğa zarar veren davranışları, genellikle çocuğun yakın çevresindeki güçlü yetişkinler tarafından sergilenmektedir (Biçer vd., 2004; Gökler ve Taner, 2004; Topbaş, 2004).

2010 yılında yapılan Türkiye Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırmasına göre, 7-14 yaş arası kız çocukları, duygusal istismara en sık arkadaşları, öğretmenleri, babaları ve anneleri tarafından maruz kalmaktadır. Aynı yaş grubundaki erkek çocuklar ise öğretmenleri, arkadaşları ve babaları tarafından en çok duygusal istismara uğramaktadır. 15-18 yaş arasındaki erkeklerin ise arkadaşları ve babalarının, aynı yaş grubundaki kızlar için ise öğretmenlerinin ve annelerinin bağırma, küçük düşürme, etiketleme gibi duygusal istismar uyguladıkları tespit edilmiştir.

Fiziksel İstismar

Çocukların kazalar dışında herhangi bir fiziksel yaralanma yaşamaması durumuna fiziksel istismar denilmektedir (Polat, 2004). Fiziksel istismar, bir yetişkinin çocuğa zarar vermek amacıyla elleri veya bir alet kullanarak vücuduna

yaralanma oluşabilecek şekilde zarar vermesi olarak tanımlanabilir (Güner vd., 2010). Bu durumda çocuğa tokat atma veya farklı nesnelere vurma gibi yöntemler kullanılabilir ve vücutta yaralanmalar oluşabilir (Polat, 2000). Fiziksel istismar vakalarında çocuklarda genellikle morarma, çürükler, sigara izleri, kırıklar ve iç kanama gibi belirtiler görülebilir (Ellenberg vd., 2000). "Aile Yapısı Araştırması"na göre ise Türkiye'deki annelerin çocuklarına uyguladığı cezaların %81'i azarlama, %36'sı dövmek ve %10'u ise odaya kapamaktan oluşmaktadır (TÜİK ve Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 2006).

Türkiye'de duygusal istismardan sonra en sık görülen istismar türü fiziksel istismardır. 1915 yılında Sosyal İktisadi Araştırmalar Merkezi tarafından gerçekleştirilen bir araştırmaya göre, Türkiye'deki toplumun %42'si çocuklarına uslu olması için fiziksel şiddet uyguladığını kabul etmektedir ve bu şiddetin %68'i cezalarda yer almaktadır (Akt. Polat, 2001). ABD'de gerçekleştirilen bir çalışmada toplumdaki fiziksel istismar oranı 5-20/1,000 olarak bildirilirken (Arthur, 1997), kız ve erkekler arasında fiziksel istismara maruz kalma konusunda belirgin farklılıklar olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca fiziksel istismarın genellikle 4 ila 8 yaş arasında gerçekleştiği tespit edilmiştir (Kavak vd., 2001).

Fiziksel istismarın etkileri çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Fiziksel istismara maruz kalan çocuklar, sadece çocukluk dönemlerinde değil, aynı zamanda ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde de ruhsal sorunlarla ve içe-dönük davranış problemleriyle karşılaşır (Peltonen, 2010). Ayrıca, fiziksel şiddete maruz kalan ergenlerde alkol, sigara, madde bağımlılığı, depresyon, şiddet içerikli davranışlar ve suç işleme riskinin arttığı gözlemlenmiştir (İrelant vd., 2005). Fiziksel istismara uğrayan çocukların ilerleyen yaşlarda obezite gibi kronik fiziksel rahatsızlıklarla karşılaşma riski de yüksektir (Gilbert vd., 2009).

Cinsel İstismar

Cinsel istismar, psiko-sosyal olarak gelişimi henüz tamamlanmamış küçük çocukların veya ergenlerin, başka bir kişi tarafından cinsel ihtiyaçlarını karşılamak için istismar edilmesi şeklinde tanımlanır. Bu durum, birçok ülkede sosyolojik, psikolojik ve hukuki bir problem olarak kabul edilmektedir (Biçer vd., 2004). Güç ve kontrol ilişkisi temelinde gerçekleşen cinsel istismar, bir tarafın diğerine üstün olduğu ve karşı tarafın sadece cinsel dürtülerin tatmin edilmesi amacıyla kullanıldığı bir tür istismardır (Topbaş, 2004). Henüz cinsel olgunluğunu tamamlamamış bir

çocuğun ya da ergenin, bir yetişkin tarafından güç, tehdit veya kandırma yoluyla cinsel ihtiyaçlarını karşılması olarak tanımlanan cinsel istismar, çocuğun rızası olmadan da gerçekleşebilir. Bu tür istismar, pornografi, teşhircilik, cinsel dokunma ve ırza geçme gibi her türlü davranışı içermektedir (Polat, 2016).

Cinsel istismar vakalarının çoğu genellikle saklanır ve yapılan çalışmalara göre cinsel istismar vakalarının sadece %15'i bildirilmektedir (Gökler ve Taner, 2004). Araştırmalar, erkek çocuklara oranla kız çocuklarının üç kat daha fazla cinsel istismara uğrama riski taşıdığını göstermektedir (Akgül ve Kanbur, 2010). Ancak, yapılan bir çalışma, erkek çocukların cinsel istismarının kız çocuklarına göre daha az açığa vurulduğunu ortaya koymuştur (Finkelhor, 1994).

Dünya Sağlık Örgütü (2016) verilerine göre, yetişkinlerin %25'i çocukken fiziksel istismara maruz kalmıştır. Ayrıca, kadınların %20'si ve erkeklerin %13'ü çocukken cinsel istismara uğramıştır. Yirmi bir farklı ülkede yapılan 38 bağımsız araştırma ve buna uygun olarak gerçekleştirilen 39 yaygınlık çalışması, kadınların cinsel istismar oranının %0-50 arasında değiştiğini, erkeklerin ise %0-60 arasında değiştiğini ortaya koymuştur (Forns vd., 2009).

Cinsel istismar vakaları, çocuklar arasında farklı oranlarda görülmektedir. Araştırmalar, kız çocukların %6-62, erkek çocukların ise %3-39 arasında değişen oranlarla cinsel istismara maruz kaldığını göstermektedir (Yarar ve Yarış, 2011). Ancak, sadece %15 oranında vakaların bildirildiği tahmin edilmektedir, bu da gerçek sıklığın belirtilen oranlardan daha yüksek olabileceğini göstermektedir.

Cinsel istismara uğrayan çocukların çoğunluğu, yakınları ya da tanıdıkları kişiler tarafından istismar edilmektedir ve bu istismarlar genellikle uzun süreli olmaktadır (Dağlı ve İnanıcı, 2010). Cinsel istismarın %77'si aile içinde gerçekleşirken, %5'i çocuğun bakımı ile ilgisi olmayan kişiler ve %11'i ise çocuğun bakımı ile ilgisi olan diğer akrabalar tarafından uygulanmaktadır (Biçer, Gökalp ve Kara, 2004).

Cinsel istismarın çeşitli türleri vardır ve dokunma olmayan istismar oranı %51'e kadar çıkabilirken, anal veya vajinal ilişki yaşandığı vakaların oranı ise %5'tir. Erkeklerin %42'si, kızların ise %72'si anal ilişki veya bu ilişki girişimine zorlandığı belirtilmektedir (Dağlı ve İnanıcı, 2011). Ayrıca, cinsel istismar vakalarının %20-25'ini ensest vakaların oluşturduğu da çeşitli araştırmalarla ortaya konulmuştur (Gölge, 2005).

Çocukların cinsel istismara uğraması sonrasında, sosyal becerilerinde çeşitli bozukluklar ortaya çıkabilir. Bu bozukluklar, bazı çocukların kaçınmacı davranışlar sergilemesi ve diğer bazı çocukların ise karşı tarafı baskılayarak yakınlık göstermesi şeklinde görülebilir (Gökler ve Taner, 2004). Cinsel istismara uğrayan 0-3 yaş arasındaki çocuklarda, tanımadıkları kişilerden korkma, uyku ve yeme sorunları, yaşlarına göre uygunuz cinsel içerikli oyunlar gibi davranışlar gözlemlenebilir. 3-6 yaş arasındaki çocuklarda ise içe kapanma, bebeksi konuşma, içe kapanma, enkoprezis, enürezis, başkalarına bağımlılık, sinirlilik, yeme ve uyku sorunları, mastürbasyon ve sık devam eden cinsel oyunlar gibi davranışlar sıkça görülür (Eksi, 1999).

Bağlanma

Bebeğin hayatta kalma içgüdüleriyle hareket ettiği temel bakım vereniyle kurduğu bağlanma, açlık, korku, ayrılık gibi stresli durumlarda güvenli dayanak olarak sığındığı duygusal ilişki olarak tanımlanabilir (Storebo vd., 2016). Bağlanmanın temeli, bebeğin annesiyle inşa ettiği benlik modeli ve ebeveyn modeli kavramlarına dayanır. Bebeğin annesiyle kurduğu etkileşim ve eş duyum içinde olduğu her bir fraktal yapı, çalışan benliğin tasarımını ve temel bakım verenin davranış biçimlerini içselleştirerek bağlanmayı oluşturur (Bowlby, 1988).

Bağlanma Kuramı

Bowlby, çocukların semptomlarını açıklamak için dürtü çatışması ve nesne ilişkileri kuramını yetersiz bulup kendi kuramını evrimsel ilkelere dayandırarak geliştirdi. Bebeklerin hayatta kalması için annelere doğuştan gelen bir dürtüyle bağlanarak, annenin güvenli bir sığınak olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtti. Bağlanma davranışları, anne ile yakınlaşma ve uzaklaşmayı yeniden tesis etmek için "emme, yapışma, takip etme, ağlama ve gülümseme gibi" içgüdüsel davranışlardır (Palombo vd., 2018). Bowlby, bu bağlanma davranışlarının bebeğin anneden yanıt almak için ağlama ve gülümseme şeklinde ortaya çıktığını; emme, tutunma ve takip etmenin ise yakın temas kurmaya yönelik olduğunu vurguladı (Lichtenberg, 2016).

Bowlby, gelişimi evreler şeklinde değil, bebeğin bakım vereniyle deneyimlediği bağlanma örüntülerinin ömür boyu tekrar deneyimlenmesiyle mümkün olan bir değişim ve dönüşümden bahseder. Bu değişim ve dönüşümü

açıklamak için de "içsel çalışma modelleri" olarak adlandırdığı bir sistem kullanır (Palombo vd., 2018).

İçsel çalışma modellerinin kazanımı, bebeğin dış dünya ile ilk temasını kurduğunda, bu temasa ve sese karşılık verdiği gerçeğe gerçekleşir. Bebeklerin anneleriyle deneyimlediği bağlanma süreci, ihtiyaçlarının karşılanması, korunup kollandığı ve keşif yaparken deneyimlediği sonuçlara bağlı davranış örüntüleri kazanmasıyla gerçekleşir. Bu deneyimlediği içsel çalışma modelleri, bebeğin güvenli ya da güvensiz bağlanma şeklini kazanmasına neden olabilir (Arslan ve Teze, 2016; Brown ve Wright, 2001).

Güvenli bağlanmanın temelinde, bebeğin hayatta kalması ve gelişimi için ihtiyaç duyduğu tüm temel gereksinimlerinin karşılanmasını sağlayacak sürekli bir bakım verenin varlığı yer almaktadır. Bu bakım verenin, bebeğin ihtiyaçlarına tutarlı bir şekilde cevap vermesi, onu güvende hissettirmesi ve herhangi bir sıkıntı durumunda yatıştırması gerekmektedir. Ayrıca, bakım verenin çocuğun yanında olduğunu hissettirmesi, uzaklaştığında bile onunla bağlantı kurmayı başarması, geri döndüğünde ise çocuğunun sevinçle karşılaması da güvenli bağlanmanın temel unsurlarıdır (Schore, 2013).

Ainsworth, Bowlby'nin kuramına önemli katkılar sağlayarak "yabancı durum deneyi" ile güvenli, kaygılı/kaçınan ve kaygılı/dirençli olarak üçe ayırdığı bağlanma kategorilerini deneysel olarak desteklemiştir. Deneyde, bebeğin yabancı biriyle karşılaştığı ve temel bakım verenisinden uzaklaştığı anlarda verdiği tepkiler ölçülmüştür. Bebeklerin davranışları, sekiz aşamadan oluşan ve anneden ayrılma ve buluşma anlarını içeren süreçlerde gözlenmiştir. Anne-bebek ve yabancının bulunduğu ortamda, bebeklerin anne ile ilk ayrıldığı an ile kavuşma anlarında sergiledikleri davranışlara göre anneleriyle olan bağlanma şekilleri kategorize edilmiştir. Sonuç olarak, güvenli bağlanan çocuklar ayrılmada belirli bir gerilim yaşasa da kavuşma anlarında mutlu bir şekilde annelerine yönelmektedirler. Kaygılı/kaçınan bağlanmada ise çocuklar ayrılmada annenin gidişine neredeyse tepkisiz kalmakta, kavuşma anlarında ise anne ile iletişimden kaçınan ve ikircikli tavırlar sergilemektedirler. Kaygılı/dirençli bağlanmada ise ayrılmada bebekler aşırı üzüntü gösterirken kavuşma anlarında ise öfkeli ve reddedici tavırlar sergilemektedirler. Ainsworth'un bu araştırması, Bowlby'nin kuramını deneysel olarak desteklemiştir (Brown ve Wright, 2001).

Main, Bowlby ve Ainsworth'un araştırmasına yeni bir boyut eklemiş ve güvensiz bağlanmanın bir başka formu olan dağınık bağlanmayı tanımlamıştır. Bu bağlanma stili, bakım veren kişinin güvenli bir liman olmaktan çok korkulan biri olarak algılandığı durumlarda ortaya çıkar. Bu stil, anne veya bakım verenin çocuğu ihmalkar veya kötü davranışlara maruz bıraktığı durumlarda meydana gelir (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Yetişkin Bağlanma Stilleri

Bebeklik bağlanma stilleri ile yetişkinlik bağlanma stilleri arasında benzerlikler olduğu gibi farklılıklar da vardır. Shaver ve Hazan (1994) romantik bağlanmanın yetişkinlik döneminde cinsel ilişki içermesi nedeniyle bebek-ebeveyn arasındaki bağlanmadan ayrıldığını belirtirler. Yetişkinlik bağlanmasının, bebek-ebeveyn bağlanmasında olduğu gibi tek taraflı olmadığı ve çiftler arasında karşılıklı bir bağlanmanın var olduğu ifade edilir (Hazan ve Shaver, 1994). Bunun yanı sıra, yetişkinlerdeki bağlanmanın diğer davranışsal sistemleri etkilemediği belirtilir, farklı bir yönü olarak ortaya konulur (Weiss, 1982).

Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından yapılan araştırmalar, kaçınmacı bağlanma stiline sahip çocuklar ve yetişkinlerin birbirinden farklı davranış kalıpları sergilediğini ortaya koymuştur. Ayrıca, yakın ilişkilerini önemsemeyen ve ilişkilerindeki gerilimi kabul etmeyen bireylerin, diğer bireylerle yakınen huzursuzluk hissi yaşayan ve ilişkilerinde gerilim hisseden bireylerden farklı bir yetişkin bağlanma stiline sahip olduğu belirtilmektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bartholomew ve Horowitz (1991), Bowlby'nin bağlanma kuramının üzerinden yola çıkarak dörtlü yetişkin bağlanma modelini geliştirmişlerdir. Bu modele göre, bireyin benliği ile diğer bireyleri olumlu veya olumsuz algılama durumlarına göre bağlanma stilleri belirlenmiştir. Bu bağlanma stilleri, güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu bağlanma stilleri olarak adlandırılmaktadır (Terzi ve Cihangir, 2009).

Güvenli bağlanma stili, kişinin hem kendisi hem de diğer insanlar hakkında olumlu düşüncelere sahip olduğu bir bağlanma biçimidir. Bu kişiler kendilerini sevebilir ve değerli hissederler ve diğer insanların da onları olumlu kabul ettiğini düşünürler. Aynı zamanda, bu bireyler başkalarına saygılı ve çevrelerinde rahat hissederler. Yeni ortamlara kolayca adapte olabilirler ve diğer insanlarla rahatlıkla iletişim kurabilirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bu bireyler, yakın ilişkilerinde hem bağımsızlıklarını hem de yakınlıklarını koruyabilirler (Sümer ve

Güngör, 1999). Stresli zamanlarda başkalarından yardım istemekten çekinmezler ve diğer insanlarla duygularını paylaşmaktan mutluluk duyarlar. Bu şekilde bağlanan kişiler, terk edilme veya yalnızlık korkusu yaşamazlar ve diğer insanlarla yakın olmaktan rahatsızlık duymazlar. (Bozkurt, 2014).

Saplantılı bağlanma stilindeki bireyler, olumsuz kendilik algısı ve olumlu başkalarıyla ilgili tutumları olan insanlardır. Kendilerini sevilmeye değer bulamazlar ve kendilerine olan değersizlik hisleri ile birlikte, diğer insanlara karşı olumlu değerlendirmeler yaparlar. Bu nedenle, sürekli olarak kendilerini kanıtlamaya ve doğrulamaya çalışırlar (Bozkurt, 2014). Ayrıca, saplantılı bağlanan bireyler gerçekçi olmayan beklentilerle ilişkilerine girmekte ve takıntılı bir şekilde ilişkilerine bağlı kalmaktadırlar (Sümer ve Güngör, 1999). Bu bireylerin en belirgin özelliklerinden biri, kendilerine güven duymamaları ve terk edilme ya da reddedilme korkularının yüksek olmasıdır (Bozkurt, 2014).

Bireylerin çocukluk döneminde yaşadıkları güvenli bağlanmanın yetişkinlikte de devam etmesi, gelişimlerini sınırlandırabilir. Bu sorunu çözümlenmenin yolu, bakım verenlerin bilinçdışıdaki ihtiyaçlarına farkındalık kazandırmaktır (Miller, 2013). Bakım verenlerin çocuklarıyla olan bağlanma stilleri, çocukların ruh sağlığını etkileyerek, toplumun bir parçası haline geldiklerinde toplumun da genel ruh sağlığını etkileyebilir. Bu nedenle, güvenli bağlanma stilinin geliştirilmesi ve çocukluk döneminde sağlıklı bir bağlanma oluşturulması, bireylerin sağlıklı bir şekilde gelişmesi ve toplumda olumlu bir etki yaratması açısından büyük önem taşımaktadır (Öztürk vd., 2020).

Duygu Düzenleme

Duyguların düzensiz olduğu durumlarda, kişiler duygu düzenleme güçlüğü yaşayabilirler. Gratz ve Roemer (2004), duygu düzenleme güçlüğü kavramını, duyguların fark edilmesi, anlaşılması, kabul edilmesi, uygun duygusal düzenleme stratejilerinin kullanılması, dürtülerin kontrol edilmesi ve hedef odaklı davranışların gerçekleştirilmesi becerilerinden herhangi birinin veya hiçbirinin mevcut olmaması şeklinde tanımlarlar. Ayrıca, Paivio ve Laurent (2001), duygu düzenlemede yaşanan zorlukların, duyguların düzenlenememesi (underregulation) ve aşırı düzenleme (overregulation) şeklinde iki yönlü olabileceğini belirtirler. Duyguların aşırı yoğun olduğu durumlarda kontrol edilememesi, duygu düzenlemesinde zorluklarla ilişkilendirilirken; aşırı düzenleme, duyguların fark edilmesi, anlaşılması ve ifade

edilmesindeki sınırlılıklar nedeniyle duygu kontrolünün aşırı bir şekilde yapıldığı durumlarda ortaya çıkar (Paivio ve Laurent, 2001).

Bireylerde görülen duygu düzenleme güçlükleri, kişilerarası ilişkilerinde problemler yaşamasına ve işlevselliğinde azalmaya sebep olabilir, dolayısıyla yaşam kalitelerini olumsuz etkileyebilir (Gross ve Munoz, 1995). Duygu düzenleme güçlüğü, psikopatolojinin gelişiminde, devamında ve tedavi sürecinde önemli bir role sahiptir, çünkü birçok psikolojik bozukluğun ortak noktalarından biridir (Dvir vd., 2014; Kring ve Werner, 2004). Örneğin, duygu düzenleme güçlüğü depresyon ve kaygı bozuklukları (Berking vd., 2014), travma sonrası stres bozukluğu (O'Bryan ve ark., 2015), madde kullanımı (Trip vd., 2015; Wilens vd., 2013) ve yeme bozuklukları (Brockmeyer vd., 2014; Monell vd., 2020) gibi çeşitli psikolojik bozukluklarla ilişkilidir. Terapi yönelimlerinde, duyguların erken dönemdeki kökenlerinin bulunması, duygulara yönelik farkındalığın artırılması ve duyguların ortama uygun bir şekilde ifade edilmesi, tedavi hedefleri arasında yer alır (Cole vd., 1994).

Çocukluk döneminde yaşanan olumsuz olaylar ve temel duygusal ihtiyaçların karşılanmaması, sadece erken dönem uyum bozucu kalıpların gelişiminde değil, aynı zamanda bireylerin duygu düzenleme becerilerini olumsuz yönde etkilemektedir (Morris vd., 2007). Araştırmalar, çocukların duygularına verilen tepkilerin, duygu düzenleme becerilerinin kazanılmasında kritik bir rol oynadığını göstermektedir (Eisenberg vd., 2001). Kabul edici ve destekleyici bir aile ortamında yetişen çocuklar, duygusal açıdan daha az tepkisel davranırken, duygu düzenlemelerinde de daha az sorun yaşamaktadırlar (Cummings ve Davies, 1996). Duygu düzenleme güçlüğü yaşayan bireylerin ise, duygularını görmezden gelen, cezalandıran, aşağılayan ya da küçük düşüren ebeveyn tutumlarına maruz kaldığı görülmüştür (Gottman vd., 1996). Başka bir çalışmada, ergenlik dönemindeki gençler ve anneleriyle yapılan çalışmada, annelerin olumsuz tepkiler vermesi veya çocuklarıyla olumsuz etkileşimlerde bulunması durumunda, çocukların işlevsiz duygu düzenleme stratejilerini daha sık kullandığı belirtilmiştir (Yap vd., 2008).

İlgili Araştırmalar

Lieberman vd. (2000) tarafından yürütülmüş olan çalışmada, geç çocukluk ve erken ergenlik dönemlerindeki çocukların akraba ilişkileri ve bağlanma biçimlerinin incelenmesine odaklanılmıştır. Araştırma kapsamında, 274 geç çocukluk

dönemindeki ve 267 erken ergenlikteki kişi ile çalışılmıştır. Çalışmada, bağlanma güvenliği, ebeveynlerin anne-baba uygunluğu ve ebeveynlere bağımlılık olmak üzere iki farklı boyut ele alınmıştır. Araştırmanın elde ettiği sonuçlar, ebeveyn-çocuk bağının kalitesinin özellikle çocukların yakın akranlarıyla olan ilişkileri üzerinde önemli bir etki yarattığını göstermiştir.

Zimmerman (2002), bağlanma biçimleri ve ergenlerin arkadaş ilişkileri arasındaki bağlantıyı araştırmak amacıyla 43 ergenle birebir görüşmeler yaparak bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın sonuçları, ergenlik dönemindeki bağlanma göstergeleriyle yakın arkadaşlık ilişkileri arasındaki ilişkiyi göstermiştir. Güvenli bağlanma sergileyen gençlerin, akran gruplarındaki uyumu ve yakın arkadaşlıklardaki duygu düzenlemelerinin oldukça yüksek ve iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmaların ilki, Çeçen ve Yazgan İnanç (2005) tarafından öğretmen adayları üzerinde yürütülmüştür. Bu çalışmada, duygu yönetim becerileri eğitim programının etkinliği, yarı deneysel bir yöntem kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışmaya deney grubunda 13, kontrol grubunda 15 olmak üzere toplam 28 üniversite öğrencisi araştırmaya katılmıştır. Bu araştırmada, bilişsel davranışçı yaklaşım temel alınarak hazırlanan psikoeğitim programının etkililiği 1,5-2 saatlik 11 oturumda test edilmiştir. Program, fizyolojik tepkileri fark etme, duyguları isimlendirme, duyguları ifade etme ve başa çıkma tepkileri gibi konuları kapsamaktadır. Sonuçlar, deney grubunda yer alan öğrencilerin duygu yönetim becerilerinin kontrol grubuna kıyasla iyi olduğunu ve bu farkın daha sonra da devam ettiğini göstermektedir. Bu sonuç psikoeğitim programının duygu yönetim becerileri üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir.

Rizvi ve Steffel (2014) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, 18-29 yaş aralığındaki 24 üniversite öğrencisi üzerinde diyalektik davranış terapisine dayalı iki farklı kısaltılmış beceri eğitimi incelenmiştir. Her iki eğitimin de öğrencilerin duygu düzenleme, duygulanım, sosyal ve akademik işlevselliği üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bir eğitimde yalnızca duygu düzenleme becerilerine odaklanılırken, diğer eğitimde ise duygu düzenleme becerilerine ek olarak farkındalık becerileri de ele alınmıştır. Öğrenciler sekiz hafta boyunca, haftada iki kez, ikişer saatlik grup oturumlarına katılmışlardır. Sonuçlar, her iki gruptaki öğrencilerin eğitim öncesine göre duygu düzenleme, duygulanım, beceri kullanımı ve işlevselliği açısından anlamlı bir ilerleme kaydettiklerini göstermektedir. Bunun yanı sıra, farkındalık

becerileri açısından iki grup arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Elde edilen sonuçlar, diyalektik davranış terapisine dayalı kısaltılmış beceri eğitimlerinin, üniversite öğrencilerinin duygu düzenleme ve işlevselliği açısından olumlu etkileri olduğunu ortaya koymaktadır.

Ponappa ve Bartle-Haring (2014) araştırmalarında, 10-13 yaş aralığındaki çocukların anne-baba bağlanmalarının ergenlik dönemine olan etkilerini incelemiştir. Çalışmada, 500 aileyle yapılan takipler sonucunda, anneler ve ergenler arasındaki bağlanmanın zamanla farklılaştığı ve gelir düzeyi, etnik köken ve cinsiyetine bağlı olarak da değiştiği belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, ergenlerin anneleriyle olan bağlanmaları arttıkça, olgunlaşma düzeyleri azalmaktadır. Yani, ergenlik döneminde anneleriyle yoğun bir bağlanma içinde olan çocukların olgunlaşma süreçleri daha yavaş işlemektedir.

Tasca ve Balfour (2014) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada çocukluk çağı döneminde travma yaşayan bireylerde bağlanma güvensizliği ve düzensiz ruhsal durumlar daha yaygın görülmektedir. Bu çalışmada ulaşılan sonuçlar, bağlanma anksiyetesinin yeme bozukluğu semptomlarının şiddetiyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Yani, bağlanma anksiyetesi yeme bozukluğunun semptomlarının şiddetini artırabilir ve bu durum mükemmeliyetçilik gibi faktörler tarafından etkilenebilir. Ayrıca, düzenleme stratejileri de bu ilişkide etkilidir.

Gülgez ve Gündüz (2015) araştırmalarında, üniversite öğrencilerinin duygu düzenleme güçlüklerini ele alarak diyalektik davranış terapisine dayalı bir psikoeğitim programı tasarlamış ve bu programın etkililiğini sınamışlardır. Araştırmada yer alan sekiz oturumdan oluşan program, farkındalık, duygu ve bedensel değişim, acı veren duygular, temel duygular, dürtülerin tersini yapma, duygu düşünce davranış ayrımı, kişiler arası etkililik becerileri, yargıların azaltılması ve gerçekliği kabul etme gibi unsurları içermektedir. Çalışmada 18 üniversite öğrencisi (deney grubu 9, kontrol grubu 9) yer almıştır ve araştırma sonucunda deney grubundaki öğrencilerin, duygu düzenleme güçlüklerinde önemli bir düşüş olduğu tespit edilmiştir.

Erdem ve Kabasakal (2015), psikolojik iyi oluş ile bağlanma tarzları arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında, 239 üniversite öğrencisinden oluşan bir örneklem kullanmışlardır. Araştırmacılar, kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerini arkadaşlık ve romantik ilişkiler açısından değerlendirmiş ve psikolojik iyi oluşu altı farklı bileşen üzerinden değerlendirmişlerdir. Araştırmanın sonucunda, arkadaşlık ve

romantik ilişkilerde, kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerinin psikolojik iyi oluşla negatif bir ilişki içinde olduğu belirlenmiştir. Ek olarak, bağlanma kaygısının, bağlanma kaçınmasına göre ilişkilerde daha güçlü bir yordayıcı olduğu gözlemlenmiştir.

Şenkal ve Işıklı (2015) tarafından yürütülen bir diğer çalışmada, 417 katılımcıdan elde edilen verilerle, çocukluk çağı travmaları, bağlanma biçimi ve ilerleyen yaşlardaki depresyon arasındaki ilişkilerde aleksitiminin aracı rolü araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların çocukluk çağı travmaları, duygusal istismar ve duygusal ihmal alt boyutları ile depresif belirtiler arasındaki ilişkide aleksitimi puanlarının kısmi bir rol oynadığı, fiziksel ihmal alt boyutu ile ilerleyen yaşlardaki depresyon belirtileri arasındaki ilişkide ise aleksitimi puanlarının tam bir aracı rol üstlendiği ortaya çıkmıştır.

Yöyen (2016) tarafından yürütülen bir çalışmada, 530 öğrenciden elde edilen veriler kullanılarak çocukluk çağı travmaları ile benlik saygısı arasındaki ilişki incelenmiş ve araştırma sonucunda, travma geçmişinin benlik saygısını olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca, erkeklerin kızlardan daha fazla çocukluk çağında fiziksel ve cinsel istismarı yaşadıkları da çalışma sonucunda tespit edilmiştir.

Güloğlu vd. (2016) ise çocukluk çağı travmalarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek için 536 üniversite öğrencisinden veri toplamışlardır. Çoklu varyans analizi ile yapılan çalışmada, erkeklerin cinsel istismar, duygusal istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmale kızlardan daha fazla maruz kaldıkları saptanmıştır. Yöyen (2016)'in çalışmasında da benzer şekilde, erkeklerin fiziksel ihmal ve cinsel istismar boyutlarında kızlara göre daha fazla oranda maruz kaldıkları belirlenmiştir.

Berber-Çelik (2018), 442 üniversite öğrencisi üzerinde yürüttükleri çalışmasında, bağlanma stillerinin psikolojik iyi oluş, memnuniyet ve sosyal güvende hissetme gibi faktörleri anlamlı bir şekilde yordadığını göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre, güvenli bağlanmanın psikolojik iyi oluşu olumlu yönde etkilediği, saplantılı bağlanmanın ise olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

Maurya vd. (2018) tarafında yapılan araştırma sonucunda, çocukların annelerine olan algıları ile erkeklerin babalarına olan algıları yaşa göre farklılık göstermediği görülmüştür. Bununla birlikte, anne baba bağımlılığının yaş ilerledikçe azaldığı tespit edilmiştir. Araştırmacılar, çocukların olumlu arkadaşlık özellikleri ile

bağ kurdukları arkadaşlıklarında daha az çatışma yaşadıklarını ve babanın varlığında en iyi arkadaşlarla çatışmanın düşük olduğunu keşfetmişlerdir.

Başer-Baykal vd. (2019), 366 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdikleri çalışmada, bağlanma stilleri ile öz anlayış düzeyleri arasındaki bağlantıyı değerlendirmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, öz anlayış düzeyleri ile bağlanma kaygısı ve kaçınması negatif bir ilişki içerisindeyken, güvenli bağlanma ile öz anlayış arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

Marrero-Quevedo vd. (2019) çalışmalarında, bağlanma stilleri ve psikolojik iyi oluş değişkenleri arasındaki ilişki ve bu ilişkiyi etkileyen kişilik özellikleri incelenmiştir. Araştırma, 1403 yetişkin üzerinde yapılmıştır ve sonuçlara göre, güvenli bağlanma ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif bir ilişki varken, bağlanma kaçınması ve bağlanma kaygısı ile psikolojik iyi oluş arasında negatif bir ilişki vardır. Bu çalışmada ayrıca, bağlanma stillerinin en büyük katkısının başkalarıyla olumlu ilişkiler kurma olduğu da tespit edilmiştir.

Karadeniz (2021) tarafından 584 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada, psikolojik iyi oluş ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, güvenli bağlanma ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif bir ilişki saptanmıştır. Ancak, bağlanma kaçınması ile psikolojik iyi oluş arasında negatif bir ilişki bulunurken, kaygılı ve kararsız bağlanma ile psikolojik iyi oluş negatif bir ilişki içerisindeyken, güvenli bağlanma ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, yetişkinlerde çocukluk çağı travmaları ve ebeveynlik stillerinin bağlanma boyutları ve duygu düzenleme ile ilişkisinin incelenmesi için ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma modelinde yer alan ilişkiisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin varlığını ve niceliğini incelemek için kullanılan bir tarama modelidir (Karasar, 2012).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan bireyler oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme ise gelişigüzel örnekleme yöntemi ile 18 yaş ve üzeri 400 kişiden oluşturmuştur. Dawson ve Trapp (2001) tarafından açıklanan gelişigüzel örnekleme yöntemi, araştırmacının evrenden herhangi bir parçayı seçmesi için örneklem büyüklüğüne göre hareket etmesine olanak sağlar. Çalışmada yer alan katılımcıların bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.*Katılımcıların Tanıtıcı (Kişisel) Özelliklerine Göre Dağılımı*

		f	%
Cinsiyetiniz?	Kadın	232	58
	Erkek	168	42
İlişki Durumunuz?	Evli	188	47
	Boşanmış	23	5,8
	Dul	9	2,3
	Sözlü/Nişanlı	22	5,5
	Bekar	158	39,5
Nerede Yaşıyorsunuz?	Büyükşehir	342	85,5
	İlçe	43	10,8
	Kasaba/Köy	15	3,8
Eğitim Durumunuz (son mezun olduğunuz okul)?	Diplomam yok	6	1,5
	İlköğretim	20	5
	Lise	96	24
	Ön lisans	61	15,3
	Lisans	178	44,5
	Yüksek Lisans/Doktora	39	9,8
Şu Anda kiminle Yaşıyorsunuz?	Eşiniz varsa çocuklarınızla birlikte	170	42,5
	Anne-baba varsa kardeşlerinizle birlikte	129	32,3
	Eşinizden ayrı çocuklarınızla birlikte	14	3,5
	Yalnız	31	7,8
	Diğerleri	56	14
Çocukluğunuz sırasında sağ olan ebeveynleriniz kimlerdi?	Hem anne hem de baba	348	87
	Sadece anne	31	7,8
	Sadece baba	12	3
	Hiçbiri	9	2,3
Anne/Babanız siz 18 Yaşını Doldurmadan Önce Ayrıldı/Boşandı mı?	Evet	22	5,5
	Hayır	378	94,5
Çocukluk Döneminiz Nerede Geçti?	Marmara bölgesi	35	8,8
	Ege bölgesi	30	7,5
	Karadeniz bölgesi	28	7
	İç Anadolu bölgesi	26	6,5
	Akdeniz bölgesi	32	8

	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	26	6,5
	Doğu Anadolu Bölgesi	216	54
	Yurt dışı	7	1,8
Yaşamınızın Büyük Bölümünü Nerede Geçirdiniz?	Köy	24	6
	İlçe	68	17
	İl	170	42,5
	Büyükşehir	138	34,5

Tablo 1’de araştırmaya dahil edilen kişilerin tanıtıcı (kişisel) özelliklerine göre dağılımına ait verilere yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde, araştırmaya dahil edilen kişilerin %58’inin kadın %42’inin erkek olduğu görülmektedir. Araştırmadaki evli katılımcı oranı %47, bekar katılımcı oranı %39,5, boşanmış katılımcı oranı %5,8, sözlü/nişanlı katılımcı oranı %5,5 ve dul katılımcı oranı %2,3’tür. Katılımcıların %85,5’i büyükşehirde, %10,8’i ilçede, %3,8’i kasaba/köyde yaşamaktadır. Eğitim durumları incelendiğinde, katılımcıların %1,5’inin diplomasının olmadığı, %5’inin ilkokul, %24’ünün lise, %15,3’ünün ön lisans, %44,5’inin lisans ve %9,8’inin yüksek lisans/doktora eğitim durumuna sahip olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların %42,5’i eşi ve çocukları ile birlikte, %32,3’ü anne-baba ve kardeşleri ile birlikte, %3,5’i eşinden ayrı çocukları ile birlikte, %7,8’i yalnız ve %14’ü diğer kişiler ile birlikte yaşamaktadır. Katılımcıların %87’sinin çocukluğunda anne ve babası sağ iken, %7,8’inin sadece annesi, %3’ünün sadece babası sağdır. %2,3’ünün ise çocukluğunda hem annesi hem de babası sağ değildir. 18 yaşından önce annesi babası boşanan katılımcı oranı %5,5 iken, katılımcıların %94,5’inin 18 yaşından önce anne ve babası birlikte dir. Çocukluk dönemini nerede geçirdikleri incelendiğinde, katılımcıların %8,8’inin çocukluk dönemini Marmara, %7,5’inin Ege, %7’sinin Karadeniz, %6,5’inin İç Anadolu, %8’inin Akdeniz, %6,5’inin Güneydoğu Anadolu, %54’ünün Doğu Anadolu bölgesinde, %1,8’inin ise yurtdışında geçirdiği anlaşılmaktadır. Katılımcıların %6’sı yaşamının büyük bölümünü köyde, %17’si ilçede, %42,5’i ilde, %34,5’i büyükşehirde geçirmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak Aydınlatılmış Onam Formu, Sosyodemografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ-28), Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların kişisel bilgilerine ulaşmak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan formda katılımcılara yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve medeni durumu, gelir durumu vb. gibi sorulardan oluşmaktadır. Toplamda 11 soru yer almaktadır.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ-28)

Bernstein vd. (1994) tarafından geliştirilen ölçek, bireyin çocukluk ve ergenlik çağında maruz kaldığı istismar ve ihmal yaşantılarını yetişkinlik döneminde ölçmek için geliştirilmiştir. Ölçeğin özgün halinin Cronbach Alfa kat sayısı .94 olarak hesaplanmıştır. Özgün çalışmanın iç tutarlılık değerleri sırasıyla duygusal istismar için 0.96, duygusal ihmal için 0.95, fiziksel istismar için 0.95, cinsel istismar için 0.99, fiziksel ihmal için 0.65 olarak bulunmuştur. Şar ve arkadaşları (2012) ölçeği Türkçe'ye uyarlamışlardır. Ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar cinsel, duygusal, fiziksel istismar ve duygusal, fiziksel ihmal. Bu alt boyutlar beşer maddeden oluşmaktadır ve travmanın inkarını ölçmek için de üç madde dahil edilmiştir. Ayrıca bu maddeler 1'in hiçbir zaman 5'in her zaman olarak kabul edildiği 5'li Likert tarzındadır. Ölçeğin alt ölçeklerinin her birinden 5-25 arasında puan alınabilirken, alt ölçeklerinin tamamının toplamından 25-125 aralığında puan alınabilmektedir. Ayrıca, ÇÇTÖ puanları hesaplanırken olumlu maddelerin puanları ters çevrilir. İnkâr puanı hesaplanırken de önce ölçeğin 10. maddesine verilen cevap ters çevrilir. İnkâr maddeleri alt ölçek puanlarının toplamını etkilemez. İnkâr maddelerinden alınan 5 puanlık (en yüksek) cevaplar 1 puan sayılarak hesaba katılmaktadır. İnkâr puanlarının toplanmasıyla da 0-3 puan kadar bir minimizasyon puanı elde edilir. Diğer yandan, ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.93 olarak bulunmuştur. ÇÇTÖ-28 alt boyutların iç tutarlılık değerleri sırasıyla duygusal istismar için 0.90, duygusal ihmal için 0.85, fiziksel istismar için 0.90, cinsel istismar için 0.73, fiziksel ihmal için 0.77 ve minimizasyon/inkâr için 0.71 olarak bulunmuştur.

Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği (KDDÖ)

Hofmann vd. (2016) tarafından geliştirilen bu ölçek kişilerin kendi duygularını düzenlemek üzere diğer kişilerden ne şekilde yararlandığını ölçmeyi amaçlamaktadır. Orijinal ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı .91 olarak bulunmuştur. Sosyal model olma, yatıştırılma, olumlu duyguları artırma ve bakış açısı edinme

olmak üzere 4 boyuttan oluşmaktadır. Sosyal model olma iç tutarlık değerleri ,93, yatıştırılma iç tutarlık değeri ,94, olumlu duyguları artırma .89 ve bakış açısı edinme .91 olduğu görülmüştür. Ölçek toplam 20 sorudan oluşmakta ve her madde 1 ile 5 arasında puanlanmaktadır. Ölçeğin Türkiye’de geçerlik ve güvenilirlik çalışması Gökdağ vd. (2019) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin faktörlerinin iç tutarlık katsayıları ,81 ile ,89 arasında olduğu bulunmuştur. Ölçeğin bu çalışmadaki Cronbach’ın alfa iç tutarlılık katsayısı .92 bulunmuştur. Ölçeğin bu çalışmadaki alt boyutlarına ait iç tutarlılık katsayıları ise ‘sosyal model alma’ alt boyutu için .88, ‘yatıştırılma’ alt boyutu için .89, ‘olumlu duyguları artırma’ alt boyutu için .88 ve ‘bakış açısı edinme’ alt boyutu için .82’dir.

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (ÜBBSÖ)

Erzen (2016) tarafından tasarlanan ölçek, 18 farklı maddeden meydana gelmektedir. 5’li likert tipinde olan ölçeğin maddeleri Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kısmen Katılıyorum (3), Katılıyorum (4), Tamamen Katılıyorum (5) puanlama yapılarak değerlendirilir. Ölçek, güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan olmak üzere üç farklı boyuttan oluşur. Ölçekte ters maddeler mevcut değildir. Ölçeğin her bir boyutu için ayrı bir güvenilirlik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda, kaçınan bağlanma stili için .80, güvenli bağlanma stili için .69 ve kaygılı-kararsız bağlanma stili için .71 Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır.

Çalışma Planı

Araştırmaya başlamadan önce, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na 20.03.2023 tarihinde YDÜ/SB/2023/1545 numaralı etik izin alınmıştır. Araştırma verileri tamamen gönüllük esasına dayalı bir şekilde çevrimiçi olarak toplanmıştır. Her katılımcıya çalışmanın amacı ve kişisel verilerin gizliliği hakkında bilgi vermek amacıyla Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu verilmiştir. Google forms üzerinden oluşturulan araştırma sorularını içeren anketler katılımcılara Whatsapp, Instagram ve Facebook gibi sosyal medya platformları üzerinden ulaştırılmıştır. Anket sorularının cevaplanması yaklaşık 15-20 dakika sürerken, tüm verilerin toplanması yaklaşık 2 ay sürmüştür.

Veri Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizi için Sosyal Bilimler için İstatistik Programı (SPSS 25) kullanılmıştır. Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeğinden aldıkları puanları değerlendirmek amacı ile gerçekleştirilen veri analizinde ortalama, standart sapma ve frekans değerleri kullanılmıştır. Veri analizi gerçekleştirilmeden önce verilerin normallik varsayımı test edilmiştir. Araştırmada kullanılan çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve duygu düzenleme değişkenlerinin normallik varsayımları çarpıklık ve basıklık verileriyle hesaplanmıştır. Gerçekleştirilen hesaplama sonucunda değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1.5 ve +1.5 aralığında yer aldığı tespit edilmesi ile verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılmıştır (Field, 2009). Elde edilen bu sonuç doğrultusunda araştırma verilerinin analizi için parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Araştırmanın çarpıklık ve basıklık katsayılarına ait değerler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği Puanlarına Ait Betimsel Değerler

	Çarpıklık		Basıklık	
	z	Sh	z	Sh
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	1,32	0,128	0,948	0,256
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	0,184	0,128	0,584	0,256
Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği	-0,216	0,128	-0,187	0,256

Tablo 2’de katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeğinden almış oldukları puanların normallik testi sonuçlarına ait çarpıklık ve basıklık katsayılarına yer verilmiştir.

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden aldıkları puanlar sosyodemografik değişkenlere göre incelenirken ikili gruplar için bağımsız t testi,

ikiden fazla olan gruplar için anova testi gerçekleştirilmiştir. Araştırmada yer alan çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri ve duygu düzenleme değişkenleri arasındaki ilişkileri incelemek için pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Çocukluk çağı travmaları ve bağlanma stillerinin duygu düzenleme üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek için ise regresyon analizi yapılmıştır.

BÖLÜM VI

Bulgular

Tablo 3.

Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyetiniz?	N	Ort.	Ss.	t	p
Duygusal İstismar	Kadın	232	8,9	4,739	-1,26	0,208
	Erkek	168	9,52	5,068		
Fiziksel İstismar	Kadın	231	7,42	4,4	-2,95	0,003*
	Erkek	168	8,85	5,257		
Fiziksel İhmal	Kadın	209	13,41	1,558	-1,969	0,05*
	Erkek	153	13,78	1,981		
Duygusal İhmal	Kadın	232	11,3	4,765	-1,391	0,165
	Erkek	168	11,97	4,713		
Cinsel İstismar	Kadın	232	7,59	4,342	-0,882	0,378
	Erkek	168	8	4,998		
Çocukluk Çağı Travma Ölçeği	Kadın	208	57,15	14,338	-2,425	0,016*
	Erkek	153	61,18	17,118		

*p<0,05

Tablo 3'te katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden almış oldukları puanların cinsiyetlerine göre karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilen bağımsız gruplar t testi sonuçlarına ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde, katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin fiziksel istismar ve fiziksel ihmal alt boyutları ile ölçek toplamına ait puan ortalamaların cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (p<0,05). Buna göre, erkek katılımcıların fiziksel istismar,

fiziksel ihmal ve toplam ölçek puan ortalamaları kadın katılımcılardan daha yüksektir.

Bununla birlikte, katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin duygusal istismar, duygusal ihmal ve cinsel istismar puan ortalamalarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı anlaşılmaktadır ($p>0,05$). Buna göre, kadın ve erkek katılımcıların cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmal puan ortalamaları benzerdir.

Tablo 4.

Katılımcıların İlişki Durumlarına Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	İlişki Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p	fark
Duygusal İstismar	Evli	188	8,82	4,633	5	22			
	Boşanmış	23	10,78	4,69	5	20			
	Dul	9	8,67	4,387	5	16	1,038	0,387	
	Sözlü/Nişanlı	22	9,95	5,066	5	21			
	Bekar	158	9,25	5,189	5	25			
Fiziksel İstismar	Evli	188	7,71	4,422	5	23			
	Boşanmış	23	10,26	5,293	5	20			
	Dul	8	7,38	2,722	5	12	1,908	0,108	
	Sözlü/Nişanlı	22	9,32	5,694	5	21			
	Bekar	158	7,91	5,101	5	25			
Fiziksel İhmal	Evli	169	13,34	1,585	9	19			
	Boşanmış	22	13,64	2,06	9	18			
	Dul	8	13,5	1,309	12	16	2,08	0,083	
	Sözlü/Nişanlı	19	14,42	2,244	12	20			
	Bekar	144	13,71	1,82	9	21			
Duygusal İhmal	Evli	188	11,66	4,646	5	25			
	Boşanmış	23	12,74	5,11	5	24			
	Dul	9	11,56	4,953	5	19	0,458	0,766	
	Sözlü/Nişanlı	22	11,23	4,927	5	22			
	Bekar	158	11,37	4,814	5	25			
Cinsel İstismar	Evli	188	7,32	4,125	5	22			
	Boşanmış	23	10,39	4,961	5	20			
	Dul	9	8,67	4,444	5	15	3,082	0,016*	2-1
	Sözlü/Nişanlı	22	9,32	5,55	5	22			
	Bekar	158	7,63	4,892	5	25			
	Evli	169	57,42	14,083	42	96			

Çocukluk Çağı Travma Ölçeği	Boşanmış	22	66,41	17,432	40	98		
	Dul	7	58	15,524	44	81	1,894	0,111
	Sözlü/Nişanlı	19	62,37	20,098	43	103		
	Bekar	144	58,97	16,357	43	112		

*p<0,05

Tablo 4'te katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden almış oldukları puanların ilişki durumlarına göre karşılaştırılması amacı ile gerçekleştirilen varyans analizi sonuçlarına ilişkin verilere yere verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde, katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin cinsel istismar alt boyutuna ait puan ortalamalarının ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($p<0,05$). Yapılan Post Hoc testi sonucunda, farkın cinsel istismar için boşanmış ve evli gruplarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalara bakıldığında, boşanmış katılımcıların cinsel istismar puan ortalamaları evli, dul, sözlü/nişanlı ve bekar katılımcılardan daha yüksektir.

Bununla birlikte, katılımcıların duygusal ve fiziksel istismar, duygusal ve fiziksel ihmal alt boyutları ile ölçek toplamına ait puan ortalamalarının ilişki durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı anlaşılmaktadır ($p>0,05$). Buna göre, evli, bekar, boşanmış, dul ve sözlü/nişanlı katılımcıların duygusal ihmal, fiziksel ihmal, duygusal istismar, fiziksel istismar ve toplam ölçek puan ortalamaları benzerdir.

Tablo 5.

Katılımcıların Yaşadıkları Yere Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Nerede Yaşıyorsunuz?	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p	fark
Duygusal İstismar	Büyükşehir	342	8,7	4,753	5	25			
	İlçe	43	12,07	4,511	5	24	11,288	0,00*	2-1
	Kasaba/Köy	15	11,4	5,642	5	20			
Fiziksel İstismar	Büyükşehir	341	7,42	4,49	5	25			
	İlçe	43	11,77	5,282	5	23	19,779	0,00*	2-1
	Kasaba/Köy	15	10,8	5,335	5	19			
Fiziksel İhmal	Büyükşehir	315	13,41	1,601	9	21			
	İlçe	34	14,56	2,489	9	20	9,763	0,00*	3-1
	Kasaba/Köy	13	14,69	1,974	12	18			
Duygusal İhmal	Büyükşehir	342	11,08	4,64	5	25			
	İlçe	43	14,74	4,106	7	25	14,29	0,00*	2-1
	Kasaba/Köy	15	14	4,957	6	25			
Cinsel İstismar	Büyükşehir	342	7,27	4,344	5	25			
	İlçe	43	10,93	5,427	5	22	14,22	0,00*	2-1
	Kasaba/Köy	15	9,73	4,636	5	17			
Çocukluk Çağı Travma Ölçeği	Büyükşehir	314	56,81	14,442	40	112			
	İlçe	34	73,47	16,708	44	103	23,476	0,00*	2-1
	Kasaba/Köy	13	70,23	17,711	46	96			

*p<0,05

Tablo 5’te katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden almış oldukları puanların yaşadıkları yere göre karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilen varyans analizi sonuçlarına ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin tüm alt boyutlarına ve ölçek toplamına ait puan ortalamalarının yaşanılan yere istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($p<0,05$). Yapılan Post Hoc testi sonucunda, farkın duygusal, fiziksel ve cinsel istismar, duygusal ihmal ve genel toplam için ilçe ve büyükşehir gruplarından kaynaklandığı, fiziksel ihmal için ise kasaba/köy ve büyükşehir gruplarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalara bakıldığında, ilçede yaşayan katılımcıların duygusal, fiziksel ve cinsel istismar, duygusal ihmal ve toplam ölçek puan ortalamaları büyükşehirde ve kasaba/köyde yaşayan katılımcılardan; kasaba/köyde yaşayan katılımcıların fiziksel ihmal puan ortalamaları büyükşehir ve ilçede yaşayan katılımcılardan daha yüksektir.

Tablo 6.

Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p	fark
Duygusal İstismar	Diplomam yok	6	7,67	5,574	5	19			
	İlköğretim	20	10,85	3,937	5	17			
	Lise	96	10,21	5,778	5	25	2,266	0,047*	2-1
	Ön lisans	61	9,34	5,039	5	20			
	Lisans	178	8,59	4,454	5	25			
	Yüksek Lisans/Doktora	39	8,28	3,953	5	20			
Fiziksel İstismar	Diplomam yok	6	7,33	3,882	5	15			
	İlköğretim	19	9,37	4,232	5	16			
	Lise	96	9,38	5,849	5	25	3,639	0,003*	3-5-6
	Ön lisans	61	8,67	5,394	5	21			
	Lisans	178	7,13	4,047	5	25			
	Yüksek Lisans/Doktora	39	7,13	3,854	5	20			
Fiziksel İhmal	Diplomam yok	6	12,5	0,548	12	13			
	İlköğretim	16	13,5	2,733	9	20			
	Lise	85	13,76	1,856	9	18	0,798	0,551	
	Ön lisans	56	13,52	1,64	10	18			
	Lisans	163	13,58	1,636	9	21			
	Yüksek Lisans/Doktora	36	13,33	1,821	9	19			
Duygusal İhmal	Diplomam yok	6	14,33	6,89	8	25			
	İlköğretim	20	12,9	4,723	5	23			
	Lise	96	12,01	5,424	5	25	1,328	0,251	
	Ön lisans	61	11,69	5,028	5	24			

	Lisans	178	11,28	4,288	5	23			
	Yüksek								
	Lisans/Doktora	39	10,64	4,042	5	23			
	Diplomam yok	6	6,5	3,209	5	13			
	İlköğretim	20	9,5	5,052	5	18			
Cinsel İstismar	Lise	96	8,84	5,803	5	25	2,601	0,025*	2-1
	Ön lisans	61	7,84	4,68	5	20			
	Lisans	178	7,2	3,921	5	25			
	Yüksek								
	Lisans/Doktora	39	6,82	3,626	5	20			
	Diplomam yok	6	56,33	14,376	44	84			
	İlköğretim	15	61,8	14,948	44	87			
Çocukluk Çağı Travma Ölçeği	Lise	85	63,47	19,521	40	112	2,821	0,016*	3-6
	Ön lisans	56	60,04	15,878	43	96			
	Lisans	163	56,8	13,666	42	112			
	Yüksek								
	Lisans/Doktora	36	54,64	11,772	44	98			

*p<0,05

Tablo 6’da katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden almış oldukları puanların eğitim durumlarına göre karşılaştırılması amacı ile gerçekleştirilen varyans analizi sonuçlarına ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde, katılımcıların Çocukluk Çağı Travmalarının duygusal, cinsel ve fiziksel istismar alt boyutları ile ölçek toplamına ait puan ortalamalarının eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (p<0,05). Yapılan Post Hoc testi sonucunda farkın duygusal ve cinsel istismar için ilköğretim ve diploması yok gruplarından; fiziksel istismar için lise ve lisans, yüksek lisans/doktora gruplarından; ölçek genel toplamı için lise ve yüksek lisans/doktora gruplarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalara bakıldığında, ilköğretim eğitim durumuna sahip katılımcıların duygusal ve cinsel istismar puan ortalamaları diploması olmayan, lise, ön lisans, lisans ve yüksek lisans/doktora eğitim durumuna sahip katılımcılardan; lise eğitim durumuna sahip katılımcıların fiziksel istismar ve toplam ölçek puan ortalamaları diploması olmayan, ilköğretim, ön lisans, lisans ve yüksek lisans/doktora eğitim durumuna sahip katılımcılardan daha yüksektir.

Bununla birlikte, katılımcıların fiziksel ve duygusal ihmal puan ortalamalarının eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir (p>0,05). Buna göre, diploması olmayan, ilköğretim, lise, ön lisans,

lisans ve yüksek lisans/doktora eğitim durumuna sahip katılımcıların fiziksel ve duygusal ihmal puan ortalamaları benzerdir.

Tablo 7.

Katılımcıların Kiminle Yaşadıklarına Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Şu anda kiminle yaşıyorsunuz?	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p	fark
Duygusal İstismar	Eşiniz varsa çocuklarınızla birlikte	170	8,68	4,546	5	22			
	Anne-baba varsa kardeşlerinizle birlikte	129	8,99	5,041	5	25			
	Eşinizden ayrı çocuklarınızla birlikte	14	9,93	4,463	5	16	2,338	0,055*	5-1
	Yalnız	31	9,06	4,427	5	20			
	Diğerleri	56	10,89	5,565	5	22			
	Fiziksel İstismar	Eşiniz varsa çocuklarınızla birlikte	170	7,36	4,001	5	21		
	Anne-baba varsa kardeşlerinizle birlikte	129	8,04	5,291	5	25			
	Eşinizden ayrı çocuklarınızla birlikte	14	9,29	4,497	5	18	3,275	0,012*	5-1
	Yalnız	31	7,61	4,609	5	21			
	Diğerleri	55	9,91	5,742	5	23			
Fiziksel İhmal	Eşiniz varsa çocuklarınızla birlikte	151	13,3	1,492	9	18			
	Anne-baba varsa kardeşlerinizle birlikte	119	13,49	1,717	9	21			
	Eşinizden ayrı çocuklarınızla birlikte	12	13,92	1,782	13	19	6,801	0,00*	5-4
	Yalnız	29	13,17	1,692	9	18			
	Diğerleri	51	14,67	2,179	12	20			
		Eşiniz varsa çocuklarınızla birlikte	170	11,57	4,633	5	25		

	Anne-baba varsa kardeşlerinle birlikte	129	11,02	4,877	5	25		
Duygusal İhmal	Eşinizden ayrı çocuklarınızla birlikte	14	11,71	4,73	5	19	1,728	0,143
	Yalnız	31	11,35	3,98	5	19		
	Diğerleri	56	13	5,052	5	25		
	Eşiniz varsa çocuklarınızla birlikte	170	7,05	3,954	5	22		
Cinsel İstismar	Anne-baba varsa kardeşlerinle birlikte	129	8,09	5,233	5	25		
	Eşinizden ayrı çocuklarınızla birlikte	14	10,14	4,639	5	18	3,012	0,018*
	Yalnız	31	7,23	3,845	5	20		
	Diğerleri	56	8,84	5,08	5	22		
Çocukluk Çağı Travma Ölçeği	Eşiniz varsa çocuklarınızla birlikte	151	56,32	13,101	42	95		
	Anne-baba varsa kardeşlerinle birlikte	119	58,67	16,646	43	112		
	Eşinizden ayrı çocuklarınızla birlikte	12	64	16,836	44	87	4,71	0,001*
	Yalnız	29	57,21	14,067	40	96		
	Diğerleri	50	66,7	18,611	43	103		

*p<0,05

Tablo 7’de katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden almış oldukları puanların kiminle yaşadıklarına göre karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilen varyans analizi sonuçlarına ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde, katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin fiziksel ihmal ve cinsel, duygusal ve fiziksel istismar alt boyutları ile ölçek toplamına ait puan ortalamalarının kiminle yaşadığına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (p<0,05). Yapılan Post Hoc testi sonucunda farkın duygusal ve fiziksel istismar ile genel toplam için diğerleri ve eş ile çocuklar gruplarından; fiziksel ihmal için diğerleri ve yalnız gruplarından; cinsel istismar için eşten ayrı çocuklar ve eş ile çocuklar gruplarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalara bakıldığında, diğer kişilerle yaşayan katılımcıların cinsel, duygusal ve fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve toplam ölçek puan ortalamaları eşi ve çocukları ile, anne babası ve kardeşleri ile, eşinden ayrı çocukları ile ve yalnız yaşayan katılımcılardan daha yüksektir.

Bununla birlikte, katılımcıların duygusal ihmal puan ortalamalarının kiminle yaşadığına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı anlaşılmaktadır (p>0,05). Buna göre, eşi ve çocukları ile, anne babası ve kardeşleri ile, eşinden ayrı çocukları ile,

Cinsel İstismar	Hem anne hem de baba	348	7,37	4,409	5	25	7,565	0,00*	3-1
	Sadece anne	31	10,77	5,188	5	25			
	Sadece baba	12	11	5,625	5	21			
	Hiçbiri	9	8,22	4,738	5	17			
Çocukluk Çağı Travma Ölçeği	Hem anne hem de baba	316	57,32	14,743	40	112	10,101	0,00*	2-1
	Sadece anne	29	72,69	18,773	43	112			
	Sadece baba	9	67,11	14,667	45	84			
	Hiçbiri	7	60,43	16,03	44	87			

*p<0,05

Tablo 8’de katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden almış oldukları puanların çocukluklarında ebeveynlerinin sağ olma durumuna göre karşılaştırılması amacı ile gerçekleştirilen varyans analizi sonuçlarına ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde, katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin tüm alt boyutlarına ve ölçek toplamına ait puan ortalamalarının çocukluğunda ebeveynlerinin sağ olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ($p<0,05$). Yapılan Post Hoc testi sonucunda, duygusal istismar için farkın sadece anne ve hiçbiri gruplarından; fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve genel toplam için sadece anne ve hem anne hem baba gruplarından; duygusal ihmal için hiçbiri ve hem anne hem baba gruplarından; cinsel istismar için sadece baba ve hem anne hem baba gruplarından kaynaklandığı bulunmuştur. Ortalamalara bakıldığında, çocukluğunda sadece annesi sağ olan katılımcıların fiziksel ve duygusal istismar, fiziksel ihmal ve toplam ölçek puan ortalamaları çocukluğunda anne ve babası sağ olan, sadece babası sağ olan ve hem annesi hem de babası sağ olmayan katılımcılardan daha yüksektir. Sadece babası sağ olan katılımcıların cinsel istismar puan ortalamaları, annesi ve babası sağ olmayan katılımcıların ise duygusal ihmal puan ortalamaları diğer katılımcılardan daha yüksektir.

Tablo 9.

Katılımcıların 18 Yaşından Önce Anne ve Babasının Boşanmış Olma Durumuna Göre Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Anne/Babanız siz 18 Yaşını Doldurmadan Önce Ayrıldı/Boşandı mı?	N	Ort.	Ss.	t	p
Duygusal İstismar	Evet	22	12,32	5,609	3,152	0,002*
	Hayır	378	8,98	4,783		
Fiziksel İstismar	Evet	22	11,23	5,855	3,248	0,001*
	Hayır	377	7,83	4,7		
Fiziksel İhmal	Evet	17	14,41	2,063	2,043	0,042*
	Hayır	345	13,52	1,732		
Duygusal İhmal	Evet	22	15,45	4,954	4,008	0,00*
	Hayır	378	11,36	4,645		
Cinsel İstismar	Evet	22	9,18	5,02	1,485	0,138
	Hayır	378	7,68	4,597		
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	Evet	17	72,53	17,245	3,748	0,00*
	Hayır	344	58,18	15,313		

*p<0,05

Tablo 9’da katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden almış oldukları puanların 18 yaşından önce anne ve babalarının boşanmış olma durumuna göre karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirilen bağımsız gruplar t testi sonuçlarına ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde, katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinin duygusal ve fiziksel ihmal, duygusal ve fiziksel istismar alt boyutları ile ölçek toplamına ait puan ortalamalarının 18 yaşından önce anne ve babasının boşanmış olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($p<0,05$). Buna göre, 18 yaşından önce anne ve babası boşanmış olan katılımcıların fiziksel ve duygusal ihmal, fiziksel ve duygusal istismar ve toplam ölçek puan ortalamaları 18 yaşından önce anne ve babası boşanmamış olan katılımcılardan daha yüksektir.

Bununla birlikte, katılımcıların cinsel istismar puan ortalamalarının 18 yaşından önce anne ve babasının boşanmış olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p>0,05$). Buna göre, 18 yaşından önce anne ve babası boşanmış ve boşanmamış katılımcıların cinsel istismar puan ortalamaları benzerdir.

Tablo 10.

Katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Analizi

		1	2	3	4	5	6	7	8
Duygusal İstismar	r	1							
	p								
Fiziksel İstismar	r	,822**	1						
	p	0,00							
Fiziksel İhmal	r	,489**	,497**	1					
	p	0,00	0,00						
Duygusal İhmal	r	,471**	,357**	,259**	1				
	p	0,00	0,00	0,00					
Cinsel İstismar	r	,706**	,737**	,371**	,184**	1			
	p	0,00	0,00	0,00	0,00				
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	r	,928**	,912**	,603**	,517**	,811**	1		
	p	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	r	0,068	0,092	0,016	-0,008	,120*	0,093	1	
	p	0,175	0,067	0,759	0,876	0,016	0,077		
Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği	r	-	-	-	-	-	-	-	1
	p	0,001	0,005	0,098	0	0,016	0,005	0,001	

* $p<0,05$, ** $p<0,01$

Tablo 10’da katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeğinden almış oldukları puanlar arasındaki ilişkileri incelemek için gerçekleştirilen pearson korelasyon analizi sonucunda elde edilen katsayılara yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde, katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden almış oldukları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ($r=0,093$; $p>0,05$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmadığı görülmektedir. Ancak katılımcıların Çocukluk Çağı Travmalarının cinsel istismar alt boyutu puanları ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ($r=0,120$; $p<0,05$) puanları arasından pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Buna göre katılımcıların cinsel istismar puanları arttıkça üç boyutlu bağlanma stilleri puanları da artmaktadır.

Bununla birlikte, katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği ($r=-0,148$; $p<0,01$) puanları arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna göre katılımcıların çocukluk çağı travmaları puanları arttıkça kişiler arası duygu düzenleme puanları azalmaktadır.

Ayrıca, katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanları ile Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği ($r=0,168$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Buna göre, katılımcıların üç boyutlu bağlanma stilleri puanları arttıkça kişiler arası duygu düzenleme puanları da artmaktadır.

Tablo 11.

Katılımcılarda Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi

Değişken	B	Sh	β	t	P
(Sabit)	66,256	5,038		13,151	0,00
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	-0,191	0,059	-0,166	-3,219	0,001
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	0,272	0,073	0,191	3,704	0,00
R=0,241	R ² =0,058		F(2;360)=11,026		P<0,01

Bağımlı Değişken: Kişiler Arası Duygu Düzenleme

Tablo 11’de katılımcılarda Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğinden alınan puanların Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği puanları üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek amacı ile gerçekleştirilen regresyona analizi sonuçlarına ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tabloda yer alan veriler değerlendirildiğinde, katılımcılarda Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ($\beta=-0,166$; $p<0,01$) puanlarının Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarını negatif yönde yordadığı, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ($\beta=0,191$; $p<0,01$) puanlarının Kişiler Arası Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarını pozitif yönde yordadığı anlaşılmaktadır.

Katılımcılarda kişiler arası duygu düzenleme değişiminin %6’sı çocukluk çağı travmaları ve üç boyutlu bağlanma stilleri tarafından açıklanmaktadır.

BÖLÜM V

Tartışma

Yetişkinlerin çocukluk çağı travmaları, bağlanma boyutları ve duygu düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmanın bulgularına göre çocukluk çağı travma düzeyinin cinsiyete göre fark gösterdiği tespit edilmiştir. Erkek katılımcıların çocukluk çağı travmaları düzeylerinin kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu, cinsiyetin çocukluk çağı travmaları üzerinde bir etkisinin olduğunu düşündürmektedir. Erkeklerin çocukluk çağı travmalarına daha fazla maruz kalmış olabileceğini veya erkeklerin bu travmalara daha duyarlı olabileceğine işaret etmektedir. Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, erkeklerin genellikle daha fazla risk alma eğiliminde olduğu, daha az dışa dönük oldukları ve daha fazla içe kapanık oldukları için, bu özelliklerin travma riskini artırabileceği belirtilmektedir (Anda vd., 2006). Başka çalışmalara göre de erkekler istismar ve ihmal riski altındayken kadınlar daha çok ihmal riski altındadır. Bu bulgu, erkeklerin çocukluk çağı travmaları konusunda daha yüksek bir risk altında olduğunu göstermektedir (Widom, 1999). Ayrıca, erkeklerin cinsel istismar mağduriyeti yaşamalarının kadınlardan daha olası olduğu belirtilmektedir (Dube vd., 2002).

Araştırmanın bir diğer bulgusunda cinsel istismar düzeylerinin ilişki durumuna göre değiştiği tespit edilmiştir. Boşanmış katılımcıların cinsel istismar düzeylerinin evli, sözlü/nişanlı ve bekar katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu bulgu, ilişki durumunun cinsel istismar düzeyleri üzerinde bir etkisinin olduğunu düşündürmektedir. Boşanmış insanların cinsel istismar için daha yüksek risk altında olabileceğini ayrıca evli, bekar ve sözlü/nişanlı insanların ise daha düşük risk altında olabileceğine işaret etmektedir. Bu bulgulara destek olarak, çocukluk çağı travmaları ve boşanma sürecinin cinsel istismar riski üzerindeki etkisi

hakkındaki diğer araştırmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Birleřik Krallık'ta yapılan bir çalışmada, boşanma sürecindeki çocukların cinsel istismar riskinin arttığı belirlenmiştir (Katz, 2014). Ayrıca, ocukluk ağı travmaları ve cinsel istismar riski arasındaki ilişki hakkında yapılan diğer araştırmalar da mevcuttur. Birleřik Devletlerinde yapılan bir araştırmada, çocukluk ağı cinsel istismarı yaşayanların depresyon, kaygı ve intihar dūřünceleri gibi psikolojik sorunlar yaşama olasılığı daha yüksek bulunmuştur (Dube vd., 2005). Benzer şekilde, Norveç'te yapılan bir araştırmada, çocukluk ağı cinsel istismarı yaşayanların ileride daha fazla psikolojik sorun yaşama olasılığı olduğu belirlenmiştir (Fergusson ve Lynskey, 1997). Bu araştırmanın bulguları alan yazındaki çalışmalar ile de desteklemektedir.

Araştırma dahilinde çocukluk ağı travmaları dūzeylerinin yaşanılan yere göre değiştiği tespit edilmiştir. İlçede yaşayan katılımcıların duygusal, fiziksel ve cinsel istismar, duygusal ihmal dūzeylerinin büyükşehirde ve kasaba/köyde yaşayan katılımcılardan; kasaba/köyde yaşayan katılımcıların fiziksel ihmal dūzeylerinin büyükşehir ve ilçede yaşayan katılımcılardan daha yüksek olduğu grlmştir. Bu bulgu yaşanılan yerin çocukluk ağı travmaları üzerinde etkisi olduğuna işaret etmektedir. Çocukluk ağı travmalarının yaşanılan yere göre değişiklik gösterdiği bulgusu literatürde de desteklenmektedir. Amerika Birleřik Devletler'nde yapılan bir araştırmada, yoksul mahallelerde yaşayan çocukların, çocukluk ağı travmaları yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Zolotor vd., 2008). Benzer şekilde, Güney Afrika'da yapılan bir araştırmada da yoksul mahallelerde yaşayan çocukların, fiziksel ve duygusal istismara maruz kalma olasılıklarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Meinck vd., 2016). Bu bağlamda, toplumsal eşitsizlik ve sosyoekonomik faktörlerin çocukluk ağı travmaları üzerindeki etkisini olabileceği dūřnlebilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda çocukluk ağı travmaları ölçek alt boyutlarından duygusal, cinsel ve fiziksel istismar dūzeylerinin eğitim durumuna göre değiştiği tespit edilmiştir. İlkretim eğitim durumuna sahip katılımcıların duygusal ve cinsel istismar dūzeylerinin diploması olmayan, lise, ön lisans, lisans ve yüksek lisans/doktora eğitim durumuna sahip katılımcılardan; lise eğitim durumuna sahip katılımcıların fiziksel istismar dūzeyleri diploması olmayan, ilkretim, ön lisans, lisans ve yüksek lisans/doktora eğitim durumuna sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu bulgu, eğitim durumunun çocukluk ağı travmaları üzerinde etkisi olduğunu dūřndrmektedir. Alan yazındaki çalışmalar

incelendiğinde, Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmada, düşük eğitim seviyesine sahip olanların, fiziksel istismar riskinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Sedlak vd., 2010). Benzer şekilde, İngiltere'de yapılan bir araştırmada da, düşük eğitim statüsündeki ailelerdeki çocukların fiziksel istismara daha fazla maruz kaldığı bulunmuştur (Radford vd., 2011). Öte yandan, cinsel istismar konusunda eğitim seviyesi ile ilgili araştırmaların sonuçları biraz farklıdır. Bir araştırmada, yüksek eğitilmiş annelerin çocuklarının cinsel istismara maruz kalma olasılığının daha düşük olduğu belirlenmiştir (Afifi vd., 2015). Ancak başka bir araştırmada, eğitim seviyesi ile cinsel istismar arasında doğrudan bir ilişki bulunmamıştır (Pereda vd., 2009). Duygusal istismar konusunda gerçekleştirilen bir araştırmada düşük eğitim seviyesine sahip olan annelerin çocuklarındaki duygusal istismar riskinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Fernandez vd., 2013). Bu bağlamda eğitim düzeyi gibi faktörlerin, çocukluk çağı travmalarının etkileri üzerinde önemli bir rol oynayabileceği düşünülmektedir. Daha yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin, çocukluk çağı travmalarının etkilerini daha iyi yönetebileceği ve bu nedenle daha az psikolojik sorun yaşayabileceği düşünülebilir.

Araştırma kapsamında çocukluk çağı travmaları ölçek alt boyutlarından fiziksel ihmal ve cinsel, duygusal ve fiziksel istismar düzeylerinin kiminle yaşadığı durumuna göre farklılaştığı görülmüştür. Diğer kişilerle yaşayan katılımcıların cinsel, duygusal ve fiziksel istismar ve fiziksel ihmal düzeylerinin eşi ve çocukları ile, anne babası ve kardeşleri ile, eşinden ayrı çocukları ile ve yalnız yaşayan katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, ebeveynlerin birlikte yaşadığı çocukların fiziksel istismara maruz kalma riskinin daha düşük olduğu belirlenmiştir (Sedlak vd., 2010). Aynı zamanda, çocukların annesi ve babası ayrı yaşadığında, cinsel istismara maruz kalma risklerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Maniglio, 2009). Buna ek olarak, duygusal istismar konusunda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bir araştırmada, ebeveynlerin birlikte yaşadığı çocukların duygusal istismara maruz kalma riskinin daha düşük olduğu belirlenmiştir (Kuo vd., 2011). Benzer şekilde, ayrı yaşayan ebeveynleri olan çocukların duygusal istismara maruz kalma riskinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Holt vd., 2008). Ayrıca, annesi ve babası ayrı yaşayan çocukların cinsel istismara maruz kalma risklerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Maniglio, 2009). Ancak başka bir araştırmada, ebeveynlerin birlikte

yaşamalarının cinsel istismara maruz kalma riskini azaltmadığı tespit edilmiştir (Pereda vd., 2009).

Araştırma bulgusunda çocukluk çağı travmaları düzeylerinin çocukluğunda ebeveynlerinin sağ olma durumuna göre değiştiği tespit edilmiştir. Çocukluğunda sadece annesi sağ olan katılımcıların fiziksel ve duygusal istismar, fiziksel ihmal düzeylerinin çocukluğunda anne ve babası sağ olan, sadece babası sağ olan ve hem annesi hem de babası sağ olmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Alan yazındaki araştırmalar incelendiğinde, anne ya da babası ölmüş olan çocukların fiziksel istismara maruz kalma risklerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Widom vd., 2012). Aynı şekilde, ayrı yaşayan ebeveynleri olan çocukların da fiziksel istismara maruz kalma riskinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Holt vd., 2008). Duygusal istismar konusunda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bir araştırmada, anne ya da babası ölmüş olan çocukların duygusal istismara maruz kalma riskinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Widom vd., 2012). Ayrı yaşayan ebeveynleri olan çocukların da duygusal istismara maruz kalma riskinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Holt vd., 2008). Ayrıca anne ya da babası ölmüş olan çocukların cinsel istismara maruz kalma riskinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Widom vd., 2012). Ancak başka bir araştırmada, ebeveynlerin sağ olma durumunun cinsel istismar riskiyle doğrudan bir ilişkisi olmadığı tespit edilmiştir (Pereda vd., 2009). Bu bağlamda, cinsel istismarın birçok faktöre bağlı olması ve yalnızca ebeveynlerin birlikte yaşamalarının bu faktörleri etkilemediği düşünülebilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda çocukluk çağı travmaları düzeylerinin 18 yaşından önce anne ve babasının boşanmış olma durumuna göre değiştiği tespit edilmiştir. 18 yaşından önce anne ve babası boşanmış olan katılımcıların çocukluk çağı travmaları düzeylerinin 18 yaşından önce anne ve babası boşanmamış olan katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Alan yazında, yer alan bir çalışmada da anne ve babası boşanmış olan çocukların duygusal istismara maruz kalma risklerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Kohl vd., 2008). Benzer şekilde, başka bir araştırmada, anne ve babasının boşanmış olması, cinsel istismarın yanı sıra fiziksel istismara maruz kalma riskini de artırmıştır (Fergusson vd., 2008). Aynı zamanda, bir meta-analizde, anne ve babasının boşanmış olması ile çocukluk çağı istismarı arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur (Wilson vd., 2010). Alan yazında yapılan çalışmalar da araştırmanın bu bulgusunu desteklemektedir.

Araştırmanın önemli bulgusunda çocukluk çağı travmalarının cinsel istismar alt boyutu düzeyleri ile üç boyutlu bağlanma stilleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Cinsel istismar düzeyi arttıkça üç boyutlu bağlanma stillerinin de arttığı gözlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde çocukluk çağı cinsel istismara maruz kalan bireylerin, güvenli bağlanma stilleri yerine daha fazla kaçınan, kaygılı ve karmaşık bağlanma stillerine sahip oldukları tespit edilmiştir (Bakermans-Kranenburg ve Van IJzendoorn, 2011). Benzer şekilde, başka bir araştırmada cinsel istismara maruz kalan kadınların daha yüksek derecede kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerine sahip oldukları gözlenmiştir (Fonagy vd., 1996). Ayrıca, bir meta-analizde, çocukluk çağı istismarı ile bağlanma stilleri arasında güçlü bir ilişki olduğu bulunmuştur (Brennan ve Shaver, 1998). Bu bağlamda, çocukluk çağı cinsel istismarının, üç boyutlu bağlanma stillerini etkilediğine işaret eder. Cinsel istismarın artması, bireylerin bağlanma stillerini değiştirebilir ve daha olumsuz bağlanma stillerine sahip olmalarına neden olabileceği düşünülebilir.

Araştırmanın bir diğer önemli bulgusunda, çocukluk çağı travmaları ile kişiler arası duygu düzenleme arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Çocukluk çağı travmaları arttıkça kişiler arası duygu düzenlemenin azaldığı gözlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde çocukluk çağı istismarı mağduru bireylerin, yetişkinlikte kişiler arası duygu düzenleme becerilerinde daha düşük seviyelerde oldukları tespit edilmiştir (Gross vd., 2015). Ayrıca, başka bir araştırmada fiziksel istismar ve ihmalin, duygu düzenleme yeteneğini olumsuz etkilediği görülmüştür (Zhang vd., 2021). Bunun yanı sıra, bir meta-analizde, çocukluk çağı istismarı ile duygu düzenleme arasında negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur (Kim vd., 2017). Bu bağlamda, çocukluk çağı istismarının, kişiler arası duygu düzenleme becerilerinin gelişimini olumsuz etkileyerek, çocukların duygusal sorunlarla başa çıkmalarını zorlaşabileceği şekilde yorumlanabilir.

Ayrıca araştırmada, üç boyutlu bağlanma stilleri ile kişiler arası duygu düzenleme arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Üç boyutlu bağlanma stilleri arttıkça kişiler arası duygu düzenlemenin de arttığı gözlenmiştir. Alan yazında yapılan araştırmalar incelendiğinde güvenli bağlanma stillerine sahip olan yetişkinlerin, kişiler arası duygu düzenleme becerilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Mikulincer ve Shaver, 2007). Ayrıca, başka bir araştırmada, güvenli bağlanma stiline, kişiler arası duygu düzenleme üzerinde koruyucu bir etkiye sahip olduğu gösterilmiştir (Sroufe vd., 2005). Bunun yanı sıra, bir meta-analizde, güvenli

bağlanma stiline, kişiler arası duygu düzenlemesiyle pozitif bir ilişkisi olduğu bulunmuştur (Schumann vd., 2020). Alan yazında yapılan araştırmalar bu araştırma bulgularını desteklemektedir.

Araştırmada, çocukluk çağı travmalarının kişiler arası duygu düzenleme düzeylerini negatif yönde yordadığı, üç boyutlu bağlanma stilleri düzeylerinin ise kişiler arası duygu düzenleme düzeylerini pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, çocukluk çağı travmalarının kişiler arası duygu düzenleme becerilerini olumsuz etkileyerek, kişilerin stres, kaygı, depresyon gibi duygusal sorunlarla başa çıkmasını zorlaştırdığı düşünülebilir. Ayrıca, üç boyutlu bağlanma stillerinin kişiler arası duygu düzenleme becerilerini artırarak, kişilerin sağlıklı ilişkiler kurma ve stresle başa çıkma becerilerini geliştirdiği şeklinde yorumlanabilir.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Katılımcıların çocukluk çağı travmaları düzeylerinin cinsiyete göre farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre, erkek katılımcıların çocukluk çağı travmaları düzeylerinin kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların çocukluk çağı travmaları ölçek alt boyutlarından cinsel istismar düzeylerinin ilişki durumuna göre farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre, boşanmış katılımcıların cinsel istismar düzeylerinin evli, dul, sözlü/nişanlı ve bekar katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların çocukluk çağı travmaları düzeylerinin yaşanılan yere göre farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre, ilçede yaşayan katılımcıların duygusal, fiziksel ve cinsel istismar, duygusal ihmal düzeylerinin büyükşehirde ve kasaba/köyde yaşayan katılımcılardan; kasaba/köyde yaşayan katılımcıların fiziksel ihmal düzeylerinin büyükşehir ve ilçede yaşayan katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların çocukluk çağı travmaları ölçek alt boyutlarından duygusal, cinsel ve fiziksel istismar düzeylerinin eğitim durumuna göre farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre, ilköğretim eğitim durumuna sahip katılımcıların duygusal ve cinsel istismar düzeylerinin diploması olmayan, lise, ön lisans, lisans ve yüksek lisans/doktora eğitim durumuna sahip katılımcılardan; lise eğitim durumuna sahip katılımcıların fiziksel istismar düzeylerinin diploması olmayan, ilköğretim, ön lisans, lisans ve yüksek lisans/doktora eğitim durumuna sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların çocukluk çağı travmaları ölçek alt boyutlarından fiziksel ihmal ve cinsel, duygusal ve fiziksel istismar düzeylerinin kiminle yaşadığı durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre, diğer kişilerle yaşayan katılımcıların cinsel, duygusal ve fiziksel istismar ve fiziksel ihmal düzeylerinin eşi ve çocukları ile, anne

babası ve kardeşleri ile, eşinden ayrı çocukları ile ve yalnız yaşayan katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların çocukluk çağı travmaları düzeylerinin çocukluğunda ebeveynlerinin sağ olma durumuna göre farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre, çocukluğunda sadece annesi sağ olan katılımcıların fiziksel ve duygusal istismar, fiziksel ihmal düzeylerinin çocukluğunda anne ve babası sağ olan, sadece babası sağ olan ve hem annesi hem de babası sağ olmayan katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların çocukluk çağı travmaları düzeylerinin 18 yaşından önce anne ve babasının boşanmış olma durumuna göre farklılaştığı bulunmuştur. Buna göre, 18 yaşından önce anne ve babası boşanmış olan katılımcıların çocukluk çağı travmaları düzeylerinin 18 yaşından önce anne ve babası boşanmamış olan katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların çocukluk çağı travmaları ile üç boyutlu bağlanma stilleri arasında anlamlı ilişkiler olmadığı bulunmuştur. Ancak katılımcıların çocukluk çağı travmalarının cinsel istismar alt boyutu düzeyleri ile üç boyutlu bağlanma stilleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda cinsel istismar arttıkça üç boyutlu bağlanma stillerinin de arttığı bulunmuştur.

Bununla birlikte, çocukluk çağı travmaları ile kişiler arası duygu düzenleme arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna göre katılımcıların çocukluk çağı travmaları arttıkça kişiler arası duygu düzenlemelerinin azaldığı bulunmuştur.

Ayrıca, üç boyutlu bağlanma stilleri ile kişiler arası duygu düzenleme arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna göre, katılımcıların üç boyutlu bağlanma stilleri arttıkça kişiler arası duygu düzenlemelerinin de arttığı bulunmuştur.

Katılımcılarda çocukluk çağı travmalarının kişiler arası duygu düzenleme düzeylerini negatif yönde yordadığı, üç boyutlu bağlanma stilleri düzeylerinin ise kişiler arası duygu düzenleme düzeylerini pozitif yönde yordadığı bulunmuştur.

Katılımcılarda kişiler arası duygu düzenleme değişiminin %6'sı çocukluk çağı travmaları ve üç boyutlu bağlanma stilleri tarafından açıklanmaktadır.

Öneriler

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Yetişkinlerin çocukluk çağı travmaları, bağlanma boyutları ve duygu düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışma sonucunda çocukluk çağı travmaları ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak, cinsel istismar alt boyutu düzeyleri ile üç boyutlu bağlanma stilleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, cinsel istismarın bağlanma stilleri üzerinde etkisi olduğunu ve cinsel istismara maruz kalan bireylerin daha fazla yakınlık ve bağlanma arayışında olduğunu düşündürmektedir. Bu bağlamda araştırmacılar tarafından cinsel istismarın üç boyutlu bağlanma stilleri üzerindeki etkisini daha detaylı bir şekilde inceleyen çalışmalar yapılması önerilebilir.

Ayrıca, çocukluk çağı travmaları ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi daha geniş bir örnekleme ve farklı yaş gruplarıyla inceleyen araştırmaların da yapılması faydalı olacaktır. Bu çalışmaların sonuçları, çocukluk çağı travmaları ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin kapsamlı incelenmesini ve cinsel istismar gibi travmatik olayların insanların kişilerarası duygu düzenlemelerini nasıl etkilediğini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.

Çalışmada elde edilen sonuçlar, çocukluk çağı travmalarının cinsiyet ve eğitim durumu gibi faktörlere bağlı olarak farklılaşabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, benzer çalışmaların farklı örneklem gruplarında yapılması ve sonuçların karşılaştırılması faydalı olabilir. Ayrıca, çocukluk çağı travmalarının etkilerini azaltmaya yönelik müdahalelerin, farklı cinsiyet ve eğitim durumu gruplarına özgü olarak tasarlanması gerekebilir.

Bununla birlikte, bu çalışmanın örnekleme Türkiye’de yaşayan 18 yaş ve üzeri 400 kişi ile sınırlı olduğundan, sonuçların genelleştirilebilirliği hakkında dikkatli olunmalıdır. Benzer çalışmaların daha büyük örneklem gruplarında yapılması, sonuçların daha güvenilir hale gelmesine yardımcı olabilir.

Devlete Yönelik Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, çocukluk çağı travmalarının yetişkinlerin duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Bu bağlamda devlete yönelik olarak şu önerilerde bulunulabilir:

Çocukluk çağı istismarını ve ihmalini önlemeye yönelik daha kapsamlı politikalar geliştirilmelidir. Bu politikalar, çocukları koruyucu hizmetlerin etkili bir şekilde kullanımını teşvik etmeli, çocukların güvende tutulması için ebeveynlerin

eğitim ve destek programlarına erişimini artırmalıdır. Ayrıca aile kurumu üzerindeki denetimlerin sıklaştırılmasının yaşanabilecek olumsuz deneyimlere erken m¼dahale edilmesini ve travmaların ön¼ne geçilmesini sağlayabilir.

Yetişkinlerin duygu d¼zenleme becerilerinin geliştirilmesine y¼nelik erişilebilir programlar d¼zenlenmesi önerilebilir. Bu programlar, bireylere duygu d¼zenleme becerilerini geliştirmeleri için psikolojik destek, eğitim ve kaynaklar sağlayabilir.

Çocukluk çağı travmalarının yetişkinlerin duygu d¼zenleme becerileri üzerindeki etkisini araştıracak çalışmaların desteklenmesi önerilir. Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar daha etkili politikalar ve programların geliştirilmesine yardımcı olabilir.

Klinisyenlere Y¼nelik Öneriler

Çalışmada elde edilen sonuçlar, kişiler arası duygu d¼zenlemenin çocukluk çağı travmaları ile negatif y¼nl¼, bağlanma stilleri ile pozitif y¼nl¼ bir ilişki içerisinde olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, bireylerde çocukluk çağı travmaları arttıkça duygu d¼zenlemenin azaldığına, bağlanma stilleri arttıkça duygu d¼zenlemenin arttığına işaret etmektedir. Bu bağlamda klinisyenlere y¼nelik olarak şu önerilerde bulunulabilir:

Çocukluk çağı travmaları ile kişiler arası duygu d¼zenleme arasında negatif y¼nl¼ bir ilişki olduğu bulgusu doğrultusunda, çocukluk çağı travmaları yaşamış kişilerde, kişiler arası duygu d¼zenlemenin d¼ř¼k d¼zeyde olabileceği göz ön¼nde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, klinik uygulamalarda, bu bireylerin duygu d¼zenlemesiyle ilgili m¼dahalelerde bulunmak önemlidir. Bireysel terapi, meditasyon ve nefes egzersizleri, kişiler arası duygu d¼zenlemesi için kullanılabilir etkili m¼dahalelerdir.

¼ç boyutlu bağlanma stilleri ile kişiler arası duygu d¼zenleme arasındaki pozitif ilişkiyi dikkate alarak, bireylerin bağlanma stillerini belirlemek önemlidir. Bireylerin bağlanma stillerini değerlendirmek, terapinin planlanmasında yardımcı olabilir. Örneğin, güvensiz bağlanma stillerine sahip kişilerde, duygu d¼zenleme m¼dahaleleri daha öncelikli olabilir.

Sonuç olarak çalışmada elde edilen bulgular, klinik çalışmalarda kişiler arası duygu d¼zenleme sorunları olan yetişkinlerin değerlendirilmesinde ve tedavi edilmesinde çocukluk çağı travmaları ve bağlanma stillerinin göz ön¼nde

bulundurulması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, ailelere ve ebeveynlere çocuklarının sağlıklı bir bağlanma stili ve duygu düzenlemesi geliştirebilmesi için çocukluk çağı travmalarının önlenmesi ve tedavisi konusunda farkındalık oluşturulmasının önemine de işaret etmektedir.

Kaynakça

- Afifi, T.O., Taillieu, T., Cheung, K., Katz, L. Y., Tonmyr, L., Sareen, J., & MacMillan, H.L. (2015). Subsequent mental health care utilization among children with histories of early childhood sexual abuse. *Child abuse & neglect*, 43, 36-44.
- Akgül, S. ve Kanbur, N. (2010). *Adölesanlarda cinsel istismar ve pediatriğin rolü*. Çocuk İhmal ve İstismarı, 32 (4), 491-502.
- Aktepe, E. (2009). *Çocukluk çağı cinsel istismarı*. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 1(2), 95-119.
- Altıntaş, M., Bezgin, C.H., Güleç, M.Y., Güleç, H., İnanç, L., ve Koca, E.K. (2013). Effects of childhood trauma on somatization in major depressive disorder: The role of alexithymia. *J Affect Disord*, 20 (146),137-141.
- Anda, R., Felitti, V. J., Bremner, J. D., Walker, J. D., Whitfield, C. H., Perry, B. D., & Giles, W.H. (2006). *The enduring effects of abuse and related adverse experiences in childhood: A convergence of evidence from neurobiology and epidemiology*. European archives of psychiatry and clinical neuroscience, 256(3), 174-186.
- Aral, N., ve Gürsoy, F. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151, 36-39.
- Arslan E, Teze S. (2016). *Bağlanma kuramı*. Eğitim ve Psikolojiden Yansımalar, 71.
- Arthur, H. G. (1997). Physical abuse of children, in: Wiener JM, Ed Textbook Of Child Adolescent Psychiatry, 2nd Ed, Washington: *American Psychiatric Press*, 687-98.
- Aydoğan, S., Boztaş, Z., Güler, N., ve Uzun, S. (2002). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 24(3), 128-134.

- Bakermans-Kranenburg, M.J., & Van IJzendoorn, M.H. (2011). *Differential susceptibility to rearing environment depending on dopamine-related genes: New evidence and a meta-analysis*. *Development and Psychopathology*, 23(1), 39-52.
- Bartholomew, K., Horowitz, L.M. (1991). Attachment styles among young adults: A Test of a FourCategory Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2): 226- 244.
- Başer-Baykal, N., Kalay-Usta, T., Kılıç-Memur, H.N., ve İşrin, A. (2019). Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışlarının, bağlanma stilleri ve ilişki durumları bakımından incelenmesi, *Kastamonu Education Journal*, cilt 27, sayı 3, ss.1023-1032.
- Berber- Çelik, C. (2018). Bağlanma stilleri, psikolojik iyi oluş ve sosyal güvende hissetme: aralarındaki ilişki ne?, *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt 3, sayı 25, ss.27-40.
- Berking, M., Wirtz, C. M., Svaldi, J. ve Hofmann, S. G. (2014). *Emotion regulation predicts symptoms of depression over five years*. *Behaviour research and therapy*, 57, 13–20. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2014.03.003>
- Biçer, Ü., Gökalp, A. ve Kara, B. (2004). Çocuk istismarı, *Çocuk Hastalıkları ve Sağlığı Dergisi*, 47(2), 140-151.
- Bishop, S. R., Lau, M., Shapiro, S., Carlson, L., Anderson, N. D., Carmody, J., Segal, Z.V., Abbey, S., Speca, M., Velting, D. ve Devins, G. (2004). Mindfulness: A proposed operational definition. *Clinical psychology: Science and practice*, 11(3), 230- 241.
- Bowlby, J. (1988). *A Secure Base: Parent–Child Attachment and Healthy Human Development*. Basic Books, New York.
- Bozkurt, A. (2014). *Evli bireylerde bağlanma stilleri, aile içi eşler arası şiddet ve evlilik uyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, İstanbul Üniversitesi.
- Brennan, K. A., & Shaver, P. R. (1998). Attachment styles and personality disorders: Their connections to each other and to parental divorce, parental death, and perceptions of parental caregiving. *Journal of Personality*, 66(5), 835-878.

- Brennan, K.A., Shaver, P.R. Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Pers Soc Psychol Bull* 1995; 21(3): 267-283.
- Brockmeyer, T., Skunde, M., Wu, M., Bresslein, E., Rudofsky, G., Herzog, W. ve Friederich, H. C. (2014). Difficulties in emotion regulation across the spectrum of eating disorders. *Comprehensive psychiatry*, 55(3), 565–571. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2013.12.001>
- Brown, L., Wright, J. (2001). Attachment theory in adolescence and its relevance to developmental psychopathology. *Clin Psychol Psychother*, 8(1): 15–32.
- Buehler, C., Gerard, J. M., & Kuersten-Hogan, R. (2006). Family process and child adjustment in stepfamilies: Sociodemographic factors and maternal depression. *Journal of Marriage and Family*, 68(1), 108-121.
- Buss, K.E., Warren, J.M., Horton, E. (2015). Trauma and treatment in early childhood: a review of the historical and emerging literature for counselors. *Professional Counselor* ;5(2):225-237.
- Carr, C.P., Martins, C.M., Stingel, A.M. (2013) The role of early life stress in adult psychiatric disorders: a systematic review according to childhood trauma subtypes. *J Nerv Ment Dis* 201:1007-20.
- Cole, P.M., Michel, M.K. ve Teti, L.O. (1994). The development of emotion regulation and dysregulation: A clinical perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 73-100, 250-283.
- Cummings, E.M. ve Davies, P. (1996). Emotional security as a regulatory process in normal development and the development of psychopathology. *Development and Psychopathology*, 8(1), 123–139. <https://doi.org/10.1017/S0954579400007008>
- Çeçen, A. R. ve Yazgan-İnanç, B. (2005). Duygu yönetimi eğitiminin duygu yönetme becerilerine etkisi. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 4(8), 1-21
- Dağlı, T., ve İnanıcı, M.A. (2010). *Üniversiteler için hastane temelli çocuk koruma merkezleri el kitabı*, Ankara.
- Dağlı, T., ve İnanıcı, M.A. (2011). İhmal ve istismara uğrayan çocuğa bütüncül yaklaşım. *Hastane temelli çocuk koruma merkezleri için başvuru kitabı*, UNICEF Türkiye Ülke Ofisi, 32- 148.

- Dahlberg, L. L., Krug, E. G., Mercy, J. A., ve Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The lancet*, 360(9339), 1083-1088.
- Dawson, B., Trapp, R.G. (2001). Probability&related topics for making inferences about data. Basic&Clinical Biostatistics. 3rd Edition, Lange medical Books/McGraw-Hill Medical Publishing Division, 69-72.
- Dereboy, Ç., Şahin Demirkapı, E., Şakiroğlu, M., Şafak Öztürk, C. (2018). Çocukluk çağı travmalarının, kimlik gelişimi, duygu düzenleme güçlüğü ve psikopatoloji ile ilişkisi. *Turk Psikiyatri Dergisi*, 29(4).
- Diaz, N., Horton, E.G., Malloy, T. (2014). Attachment style, spirituality, and depressive symptoms among individuals in substance abuse treatment. *J Soc Serv Res* ;40(3): 313-324.
- Dube, S. R., Anda, R. F., Felitti, V. J., Edwards, V. J., & Williamson, D. F. (2002). Exposure to abuse, neglect, and household dysfunction among adults who witnessed intimate partner violence as children: implications for health and social services. *Violence and victims*, 17(1), 3-17.
- Dube, S. R., Anda, R. F., Felitti, V. J., Edwards, V. J., & Williamson, D. F. (2005). Exposure to abuse, neglect, and household dysfunction among adults who witnessed intimate partner violence as children: implications for health and social services. *Violence and Victims*, 20(2), 187-201.
- Dvir, Y., Ford, J. D., Hill, M. ve Frazier, J. A. (2014). Childhood maltreatment, emotional dysregulation, and psychiatric comorbidities. *Harvard Review of Psychiatry*, 22(3), 149-161. doi:10.1097/hrp.0000000000000014
- Eisenberg, N., Cumberland, A., Spinrad, T. L., Fabes, R. A., Shepard, S. A., Reiser, M., Murphy, B. C., Losoya, S. H. ve Guthrie, I. K. (2001). The relations of regulation and emotionality to children's externalizing and internalizing problem behavior. *Child development*, 72(4), 1112–1134.
- Ekşi, A. (1999). *Ben hasta değilim*. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi.
- Ellenberg, A., Kaplan, S. J., Labruna, V., Mandel, F., Pelcovitz, D., Salzinger, S., ve Weiner, M. (2000). Adolescent Physical Abuse: Age at Time of Abuse and Adolescent Perception of Family Functioning. *Journal of Family Violence*, 15 (4), 375-389.

- Erdem, S., ve Kabasakal, Z. (2015). Psikolojik iyi olma ve yetişkin bağlanma boyutları, *Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, cilt 82, sayı 90, ss.87.
- Eroğlu, Y. Ç. (2004). *Travmatik Yaşam Olayları ve Psikodrama*, (Der. D. Altınay), Psikodramada Seçme Konular. İstanbul: Aura Kitaplar.
- Erök Özkapu, D. (2020). *Psikolojik danışman adaylarının ilişki inançları: çocukluk çağı travmaları ve duygu düzenleme güçlüğü bağlamında bir inceleme*, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fergusson, D. M., & Lynskey, M. T. (1997). Physical abuse and neglect of children. In M. Rutter, & D. J. Smith (Eds.), *Psychosocial Disorders in Young People: Time Trends and their Causes* (pp. 197-215). John Wiley & Sons.
- Fergusson, D. M., Boden, J. M., & Horwood, L. J. (2008). Exposure to childhood sexual and physical abuse and adjustment in early adulthood. *Child Abuse & Neglect*, 32(6), 607-619.
- Fernandez, E., Amador, J. T., & Hernandez, R. (2013). Risk factors for child physical abuse and neglect among immigrant families in the United States. *Journal of family violence*, 28(3), 245-259.
- Finkelhor, D. (1994). Sex abuse and sexual health in children: current dilemmas for the pediatrician. *Schweiz Med Wochenschr*, 124(51-52), 2320-30.
- Fonagy, P., Steele, M., Steele, H., Higgitt, A., & Target, M. (1996). The Emanuel Miller Memorial Lecture 1992. The theory and practice of resilience. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 37(2), 219-243.
- Forns, M., Guilera, G., Gómez-Benito, J., ve Pereda, N. (2009). The international epidemiology of child sexual abuse. *Child Abuse and Neglect*, 33(6), 331-342.
- Gilbert, P. (2014). The origins and nature of compassion focused therapy. *British Journal of Clinical Psychology*, 53,6-41.
- Glomb, T. M., Duffy, M. K., Bono, J. E., & Yang, T. (2011). Mindfulness at work. In *Research in personnel and human resources management. Emerald Group Publishing Limited* (pp. 115-157).
- Gottman, J. M., Katz, L. F. ve Hooven, C. (1996). Parental meta-emotion philosophy and the emotional life of families: Theoretical models and preliminary data.

Journal of Family Psychology, 10(3), 243– 268. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.10.3.243>

- Gölge, B.G. (2005). *Cinsel travma sonrası oluşan ruhsal sorunlar*, Nöropsikiyatri Arşivi, 42, 19-28.
- Gratz, K. L. ve Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41-54. doi:10.1023/b:joba.0000007455.08539.9
- Gratz, K. L., & Tull, M. T. (2010). Emotion regulation as a mechanism of change in acceptance-and mindfulness-based treatments. Assessing mindfulness and acceptance processes in clients: *Illuminating the theory and practice of change*, 107-133.
- Gratz, K.L., Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment* 36:41-54.
- Gross, J. J. (2015). Emotion regulation difficulties in trauma survivors: the role of trauma type and PTSD symptom severity. *Behavior Therapy* 46(4): 513-527.
- Gross, J. J. ve Muñoz, R. F. (1995). Emotion Regulation and Mental Health. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 2(2), 151–164.
- Gross, J.J. (1998). The emerging field of emotion regulation: An Integrative Review, *Review of General Psychology*, Cilt 2, Sayı 3, ss. 271-299
- Güleç C, Köroğlu E. (1997). *Psikiyatri temel kitabı*. 1. Baskı, Ankara: HYB Yayıncılık ;568.
- Güler, N., Uzun, S., Boztaş, Z. (2002). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihtimal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 24:128-34.
- Gülgez, Ö., ve Gündüz, B. (2015). Diyalektik davranış terapisi temelli duygu düzenleme programının üniversite öğrencilerinin duygu düzenleme

- güçlüklerini azaltmadaki etkisi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(2), 191- 208.
- Güloğlu, B., Kararımak, Ö. Ve Emiral, E. (2016). Çocukluk çağı travmalarının tinsellik ve affetme üzerindeki rolü. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(4), 309-316.
- Gürkan, N.G. (2019). *Evli bireylerin bağlanma biçimleri ile çatışma çözüm stillerinin çift uyumlarını yordama gücü*. Doktora Tezi, Türkiye: Marmara Üniversitesi.
- Hayes, S. C., Follette, V. M., ve Linehan, M. (2004). Mindfulness and acceptance: Expanding the cognitive-behavioral tradition. *Guilford Press*.
- Hazan, C., ve Shaver, P. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships, *Psychological Inquiry*, cilt 3, sayı 5, ss.1-22.
- Herman, J. (2011). *Travma ve iyileşme, şiddetin sonuçları-ev içi istismardan siyasi teröre*, (T. Tosun, Çev.). İstanbul: Literatür Yayınları.
- Hofmann, S.G., & Hayes, S. C. (2019). The future of intervention science: Process-based therapy. *Clinical Psychological Science*, 7(1), 37-50.
- Holt, S., Buckley, H., & Whelan, S. (2008). The impact of exposure to domestic violence on children and young people: A review of the literature. *Child Abuse & Neglect*, 32(8), 797-810.
- Irelant, T. O., Smith, C. A., ve Thornberry, T. P., (2005), Adolescent maltreatment and its impact on young adult antisocial behavior, *Child Abuse Negl*, 29, 1099-1119.
- Kara, B., Biçer, Ü., Gökalp, A.S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* ;47(2): 140-51.
- Kavak, U.S., Şahiner, Ü. M. ve Yurdakök, K. (2001), Tıbbi Açıdan Çocuk İstismarı, *Katkı Pediatri Dergisi*, 22, 276-85.
- Kim, J. (2017). The relationship between childhood abuse and neglect and adult interpersonal functioning: A systematic review and meta-analysis. *Child Abuse and Neglect* 63: 98-108.
- Kohl, P. L., Jonson-Reid, M., & Drake, B. (2008). Time to leave child protective services after child maltreatment: effects of child, family, and case

- characteristics on reunification, guardianship, and adoption. *Child Abuse & Neglect*, 32(11), 1070-1080.
- Kring, A.M. ve Werner, K.H. (2004). *Emotion regulation and psychopathology*. In P. Philippot & R. S. Feldman (Eds.), *The regulation of emotion* (pp. 359–385). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Kuo, M.C., Schonert-Reichl, K. A., Zumbo, B. D., & Golembiewski, M. (2011). The differential effects of parent and peer emotional support in adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 40(4), 487-500.
- Lichtenberg, J.D. (2016). *Psikanaliz ve Güdülenme*, Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları, İstanbul.
- Lieberman, A. F., & Pawl, 3. H. (2000). *Clinical Applications Of Attachment Theory*. *Clinical Applications Of Attachment* (Pp. 327-351). Hilldale, NJ: Erlbaum.
- Maniglio, R. (2009). The impact of child sexual abuse on health: A systematic review of reviews. *Clinical psychology review*, 29(7), 647-657.
- Marrero-Quevedo, R.J., Blanco-Hernández, P.J., ve Hernández-Cabrera, J.A. (2019). Adult attachment and psychological well-being: The Mediating Role Of Personality, *Journal Of Adult Development*, cilt 26, sayı 1, ss.41- 56.
- Maurya, S., Singh, A. K., & Singh, K. P. (2018). Perceived Parental presence and dependency in children: The role of age and friendship quality. *Journal of Child and Family Studies*, 27(1), 162-171.
- Meinck, F., Cluver, L. D., Boyes, M. E., & Mhlongo, E. L. (2016). Risk and protective factors for physical and emotional abuse victimisation amongst vulnerable children in South Africa. *Child Abuse & Neglect*, 58, 96-107.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York, NY: Guilford Press.
- Mitmansgruber, H., Beck, T. N., Höfer, S., & Schüßler, G. (2009). When you don't like what you feel: Experiential avoidance, mindfulness and meta-emotion in emotion regulation. *Personality and Individual Differences*, 46(4), 448-453.
- Monell, E., Clinton, D. & Birgegard, A. (2020). Self-directed behaviors differentially explain associations between emotion dysregulation and eating disorder

- psychopathology in patients with or without objective binge-eating. *Journal of Eating Disorders*, 8, Article 17. <https://doi.org/10.1186/s40337-020-00294-4>
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S. & Robinson, L. R. (2007). *The role of the family context in the development of emotion regulation*. *Social development* (Oxford, England), 16(2), 361–388. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2007.00389.x>
- O'Bryan, E.M., McLeish, A. C., Kraemer, K. M. ve Fleming, J.B. (2015). *Emotion regulation difficulties and posttraumatic stress disorder symptom cluster severity among trauma-exposed college students*. *Psychological trauma: theory, research, practice and policy*, 7(2), 131–137. <https://doi.org/10.1037/a0037764>
- Okutan, B.K. (2016). *Talep etme geri çekilme iletişim örüntüsü ve evlilik uyumu, Bağlanma Yaklaşımına Dayalı Bir Çift Modeli*. Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oral, R., Ramirez, M., Coohy, C. (2016). Adverse childhood experiences and trauma informed care: the future of health care. *Pediatr Res* ;79(1): 227-233.
- Oshri, A., Sutton, T.E., Clay-Warner, J., Miller, J.D. (2015). *Child maltreatment types and risk behaviors: associations with attachment style and emotion regulation dimensions* *Pers Individ Dif* ;73: 127-133.
- Özen, Y. (2019). Psikolojik travmanın insanlık kadar eski tarihi, *The Journal of Social Science*, Cilt 3, Sayı 5, ss. 362-375.
- Öztürk, E., Türel, F.İ. ve Oğur, E. (2020). *Psikotarih ve bağlanma kuramı*, Ankara, Türkiye Klinikleri.
- Paivio, S. C. ve Laurent, C. (2001). Empathy and emotion regulation: Reprocessing memories of childhood abuse. *Journal of Clinical Psychology*, 57(2), 213–226.
- Palombo, J., Bendiczen, H.K., Koch, B.J. (2018). *Psikanalitik gelişim teorileri rehberi*, Çev. Helvacıoğlu FB. Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları, İstanbul.
- Pereda, N., Guilera, G., Forns, M., & Gómez-Benito, J. (2009). The prevalence of child sexual abuse in community and student samples: A meta-analysis. *Clinical psychology review*, 29(4), 328-338.

- Perry, B.D. (2017). *The boy who was raised as a dog: And other stories from a child psychiatrist's notebook*. New York, NY: Basic Books.
- Polat, O. (2000). *Çocukta cinsel istismar rehberi*. İstanbul: Forart Matbaa.
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve şiddet*. İstanbul: Der Yayınları.
- Polat, O. (2004). *Klinik adli tıp*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Polat, O. (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. 22(1), 15-34.
- Polat, O. (2017). *Tüm boyutlarıyla çocuk istismarı-1*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Ponappa, S1., Bartle-Haring, S2. (2014). Connection To Parents And Healthy Separation During Adolescence: A Longitudinal Perspective. . Doi: 10.1016/J.Adolescence.2014.04.005. Epub 2014 May 10.
- Radford, L., Corral, S., Bradley, C., Fisher, H. L., Bassett, C., Howat, N., & Collishaw, S. (2011). *Child abuse and neglect in the UK today*. London: NSPCC.
- Rizvi, S. L., & Steffel, L. M. (2014). A pilot study of 2 brief forms of Dialectical Behavior Therapy Skills Training for emotion dysregulation in college students, *Journal of American College Health*, 62(6), 434-439.
- Schore AN. (2013). Duygulanımın Düzenlenmesi ve Kendiliğin Kökeni: Duygusal Gelişimin Nörobiyolojisi, Çev. BATAN N. Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları, İstanbul.
- Schumann, K., Zaki, J., & Dweck, C. S. (2020). Addressing the empathic deficit: Beliefs about the malleability of empathy predict effortful responses when empathy is challenging. *Journal of personality and social psychology*, 119(4), 872-894.
- Sedlak, A. J., Mettenburg, J., Basena, M., Petta, I., McPherson, K., Greene, A., & Li, S. (2010). *Fourth national incidence study of child abuse and neglect (NIS-4): Report to congress*. Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families.
- Shipman, K. L, Schneider, R., Fitzgerald, M. M., Sims, C., Swisher, L., & Edwards, E. (2007). Maternal emotion socialization in maltreating and non-maltreating

families: Implications for children's emotion regulation. *Social Development* 16:268-85.

Sroufe, L. A., Egeland, B., Carlson, E. A., & Collins, W. A. (2005). The development of the person: The Minnesota Study of Risk and Adaptation from Birth to Adulthood. *Guilford Press*.

Storebø, O.J., Rasmussen, P.D., Simonsen, E. (2016). Association between insecure attachment and ADHD: Environmental Mediating Factors. *Journal of attention disorders*, 20(2): 187–196.

Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi, *Türk Psikoloji Dergisi*, cilt 14, sayı 44, ss.35-58.

Şahin, S. (2011). *Panik bozukluğunda çocukluk çağı travması ve aile ilişkilerinin hastaların yaşam kalitesi ve hastalığın fenomenolojisi üzerine etkilerinin değerlendirilmesi* (Tıpta Uzmanlık Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Şar, V. (1998). *Kötüye kullanım ve ihmalle ilişkili sorunlar*. Psikiyatri Temel Kitabı. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Şar, V., Necef, I., Mutluer, T. (2021). revised and expanded version of the Turkish childhood trauma questionnaire (CTQ-33): overprotection-overcontrol as additional factor. *J Trauma Dissociation* ; 22(1): 35-51.

Şenkal, İ. ve Işıklı, S. (2015). Çocukluk çağı travmalarının ve bağlanma biçiminin depresyon belirtileri ile ilişkisi. Aleksitiminin Aracı Rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(4), 261-67.

Şipit, G. (2019). *Yetişkin bireylerde bağlanma stillerinin duyguları ifade etme şekilleri ve empatik eğilim yeteneklerine etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu. (2010). Türkiye’de çocuk istismarı ve aile içi şiddet araştırması. UNICEF – Türkiye. <http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/cocuk-istismari-raporu-tr.pdf> adresinden edinilmiştir.

Tasca, G., Balfour, L. (2014). Attachment And Eating Disorders: A Review Of Current Research. Doi: 10.1002/Eat.22302

- Topbaş, M. (2004). *İnsanlığın büyük bir ayıbı: Çocuk İstismarı*, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 3(4), 76-80.
- Tripp, J. C., McDevitt-Murphy, M. E., Avery, M. L. ve Bracken, K. L. (2015). PTSD Symptoms, Emotion Dysregulation, and Alcohol-Related Consequences Among College Students With a Trauma History. *Journal of dual diagnosis*, 11(2), 107– 117. <https://doi.org/10.1080/15504263.2015.1025013>
- Wedeking, D., Bandelow, B., Heitmann, S. (2013). Attachment style, anxiety coping, and personality-styles in withdrawn alcohol addicted inpatients. *Subst Abuse Treat Prev Policy* ;8(1): 1-7.
- Wenar, C., Kerig, P. (2005). *Developmental psychopathology: From Infancy Through Adolescence*. 5th Revised edition, *McGraw Hill Higher Education*
- Widom, C. S. (1999). Posttraumatic stress disorder in abused and neglected children grown up. *American Journal of Psychiatry*, 156(8), 1223-1229.
- Widom, C. S., Czaja, S. J., & Dutton, M. A. (2012). Childhood victimization and lifetime revictimization. *Child Abuse & Neglect*, 36(9), 677-685.
- Wilens, T. E., Martelon, M., Anderson, J. P., Shelley-Abrahamson, R. ve Biederman, J. (2013). Difficulties in emotional regulation and substance use disorders: a controlled family study of bipolar adolescents. *Drug and alcohol dependence*, 132(1- 2), 114–121. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2013.01.015>
- Wilson, S. R., Rack, J. J., Shi, X., & Norris, J. (2010). The impact of parental divorce on the intimate relationships of adult offspring: a review of the literature. *Open Journal of Social Sciences*, 2(02), 58-66.
- Wolfe, D. A., Scott, K., Wekerle, C., & Pittman, A. L. (2001). Child maltreatment: risk of adjustment problems and dating violence in adolescence. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 40(3), 282–289. <https://doi.org/10.1097/00004583-200103000-00007>
- Yap, M. B., Allen, N. B. & Ladouceur, C. D. (2008). Maternal socialization of positive affect: the impact of invalidation on adolescent emotion regulation and depressive symptomatology. *Child development*, 79(5), 1415–1431. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2008.01196.x>

- Yarar, F. ve Yarış, F. (2011). Birinci basamakta çocuk istismarı ve ihmeline yaklaşım. *Türk Aile Hek Dergi*, 15(4):178-183.
- Yargıç, İ., Ersoy, E., Batmaz-Oflaz, S. (2012). Çocukluk çağı travmalarının intihar girişimi ve kendine zarar verme davranışı ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Derg*;13(4): 277-284.
- Yöyen, E. G. (2016). Childhood trauma and self-respect as a predictor of loneliness. *Journal Of Current Researches On Social Sciences*, 6(2), 65-78.
- Zhang, J. (2021). The relationship between childhood maltreatment and emotion regulation: A meta-analysis. *Journal of Affective Disorders* 278: 84-91.
- Zimmermenn, P. & Becker-Stoll, F. (2002). Stability Of Attachment Representations During Adolescence: The Influence OF Ego-Identity Status. *Journal Ofadolecence*, 25 (1), 107-124
- Zolotor, A. J., Runyan, D. K., Dunne, M. P., Jain, D., Peturs, H. R., Ramirez, C., & Isaeva, O. (2008). ISPCAN Child Abuse Screening Tool Children's Version (ICAST-C): Instrument development and multi-national pilot testing. *Child Abuse & Neglect*, 32(8), 843-855.

Ekler

EK-1 Aydınlatılmış Onam Formu

Bu araştırma Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Büşra Sena Tekin tarafından yüksek lisans tezi kapsamında yürütülmektedir. Araştırmanın danışmanlığı Dr. Bingül Harmanlı tarafından yapılmaktadır. Çalışmanın amacı, yetişkinlerde çocukluk çağı travmaları ve ebeveynlik stillerinin bağlanma boyutları ve duygu düzenleme ile ilişkisinin incelenmesidir. Araştırma yaklaşık olarak 15-20 dakika sürecektir. Kişisel bilgileriniz gizli tutulacak, elde edilen veriler toplu olarak değerlendirilecek ve yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılmayabilir veya istediğiniz anda araştırmadan ayrılabilirsiniz. Ancak tüm soruları boş bırakmadan, samimiyetle yanıtlamanız araştırma sonuçları için çok önemlidir. Soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Sizden beklenen yönergeleri dikkatlice okumanız ve her soruya size en yakın gelen cevabı vermenizdir. Araştırma hakkında daha fazla bilgi edinmek isterseniz tez yürütücüsü Büşra Sena Tekin ile aşağıda belirtilen e-mail adresinden iletişime geçebilirsiniz. Katılımınız ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Yukarıda verilen bilgileri okudum, anladım ve araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Evet Hayır

Katılımcı İmza:

Uygulayıcı Bilgileri: Büşra Sena Tekin

E-mail:

Ek-2 Katılımcı Bilgilendirme Formu

Sayın Katılımcı;

Çalışmanın amacı, yetişkinlerde çocukluk çağı travmaları ve ebeveynlik stillerinin bağlanma boyutları ve duygu düzenleme ile ilişkisinin incelenmesidir. Formlarda yer alan maddelerde doğru-yanlış cevaplar söz konusu değildir. Sizden her maddeyi dikkatli bir şekilde okuyarak, kendinize uygun bulduğunuz seçeneği işaretlemeniz beklenmektedir. Cevaplarınız araştırma amacıyla kullanılacak ve bilgiler saklı tutulacaktır. Herhangi bir sorunuz veya endişeniz varsa, lütfen aşağıdaki bilgileri kullanarak bize ulaşın. İçtenlikle yanıtladığınız için teşekkür ederim.

Dr. Bingül Harmancı

Psikolog Büşra Sena Tekin

Psikoloji Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

Yakın Doğu Üniversitesi

E-posta: :

E-posta: bingul.harmanci@neu.edu.tr

Ek- 3 Demografik Bilgi Formu

Cinsiyetiniz: a- Kadın b- Erkek

Nerede yaşıyorsunuz?

a- Büyükşehir Şehir b- İlçe c- Kasaba/Köy

Eğitim durumunuz (son mezun olduğunuz okul):

a- Diplomam yok b- İlköğretim c- Lise d- Önlisans e- Lisans

f- Yüksek lisans/Doktora

Ek-4 Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ-28)

Her bir madde için aşağıdaki seçeneklerden birini işaretleyiniz:

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık
Çocukluğumda ya da ergenliğimde...

1) Yeterli yemeğim olurdu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

2) Gündelik bakım ve güvenliğim sağlanıyordu.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

3) Anne ya da babam kendilerine layık olmadığımı ifade ederlerdi.

1.Hiç Bir Zaman 2.Nadiren 3.Kimi Zaman 4.Sık Olarak 5.Çok Sık

Ek-5 Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeği

Aşağıda bazı ifadeler verilmiştir. Her ifade, insanların duygularını düzenlemek için etrafındaki diğer kişileri nasıl kullandığını belirtmektedir.

Lütfen her ifadeyi okuyunuz ve ardından bu ifade sizin için ne düzeyde geçerliyse ve ne kadar doğruysa 1'den (benim için hiç doğru değil) 5'e (benim için tümüyle doğru) kadar bir puan veriniz.

Lütfen bunu her ifade için yapınız. Bu ifadelerin yanlış ya da doğru cevabı yoktur, kendi duygu ve davranışlarınızı düşünerek içtenlikle ve hiçbirini atlamadan yanıt veriniz.

1. Başka insanların duygularıyla nasıl baş ettiklerini öğrenmek, bana daha iyi hissettirir.

1-----2-----3-----4-----5

hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle
doğru

2. Başka insanların, olayların görüldüğü kadar kötü olmadığını göstermeleri üzüntümü hafifletir.

1-----2-----3-----4-----5

hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle
doğru

3. Sevincimi paylaşmak için heyecanlandığımda başka insanların çevremde olması hoşuma gider.

1-----2-----3-----4-----5

hiç doğru değil çok az doğru orta düzeyde doğru oldukça doğru tümüyle doğru

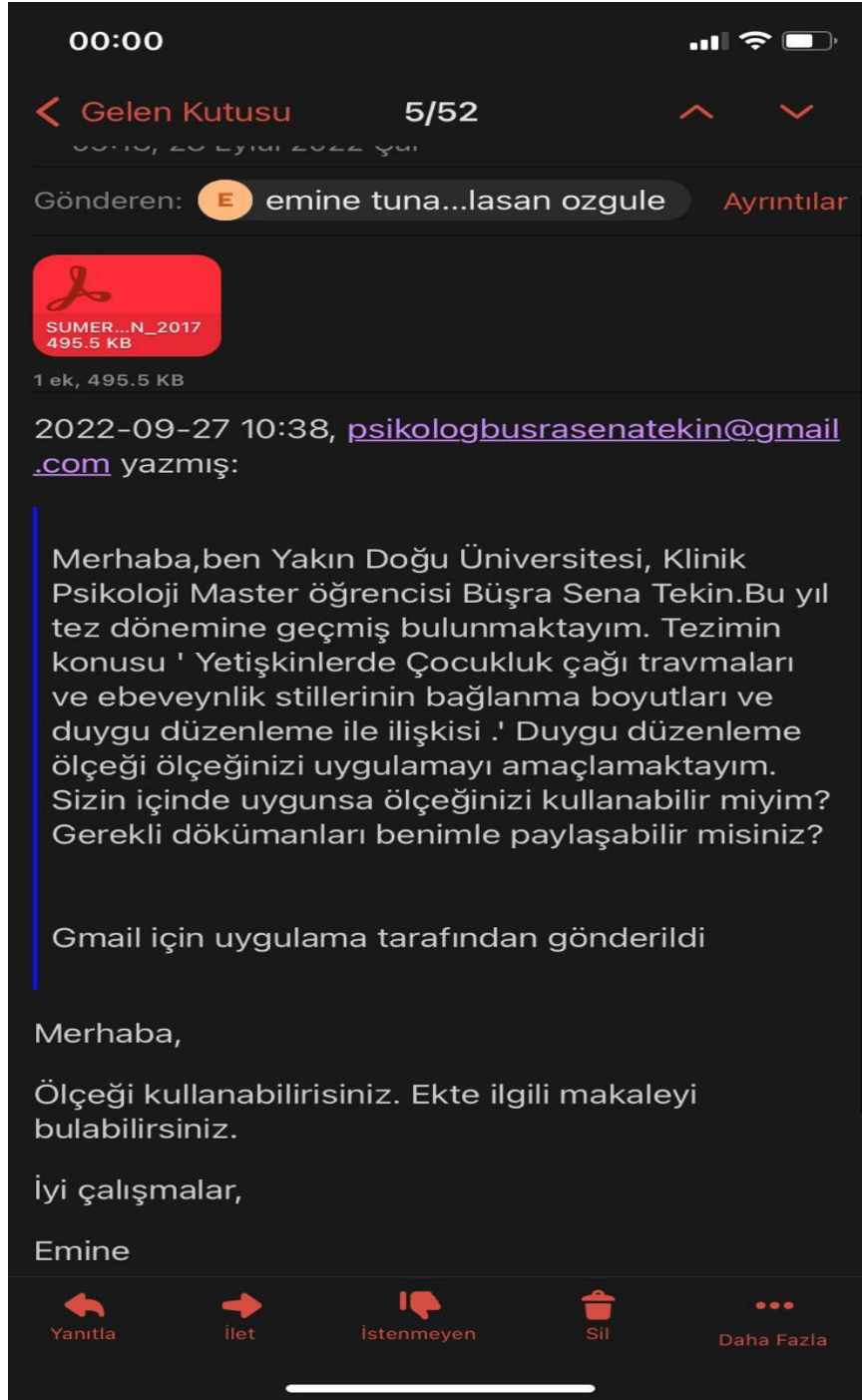
Ek-6 Üç Boyutlu Bağlanma Boyutları Ölçeği

Aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz. Katkılarımız için teşekkürler.

1= Kesinlikle katılmıyorum 2= Katılmıyorum 3=Kısmen katılıyorum
4=Katılıyorum 5=Kesinlikle katılıyorum anlamına gelmektedir.

1. Karşımdaki insanlar benim kadar değerli değiller. 1 2 3 4
5
2. Birisiyle çok fazla samimi olduğumda sorun çıkabileceğinden kaygılanıyorum.
1 2 3 4 5
3. Karar alırken kimseyi önemsemem. 1 2 3 4 5

Ölçek İzinleri

17:44

Fwd: Ölçek Kullanımı Hk.
17:43, 29 Eylül 2022 Per

Gönderen: **C** Ceren Gökdağ [Ayrıntılar](#)

W KDDÖ_BILGILER
16.2 KB

GÖKDA...9 KDDÖ
150.9 KB

KDDÖ
403.8 KB

3 ek, 570.9 KB

Sayın Büşra Sena Tekin,

Kişilerarası Duygu Düzenleme Ölçeğini çalışmanızda kullanabilirsiniz. Ölçeği, ölçeğe ilişkin puanlama bilgisini ve makaleyi ekte gönderiyorum.

İyi çalışmalar dilerim...

--

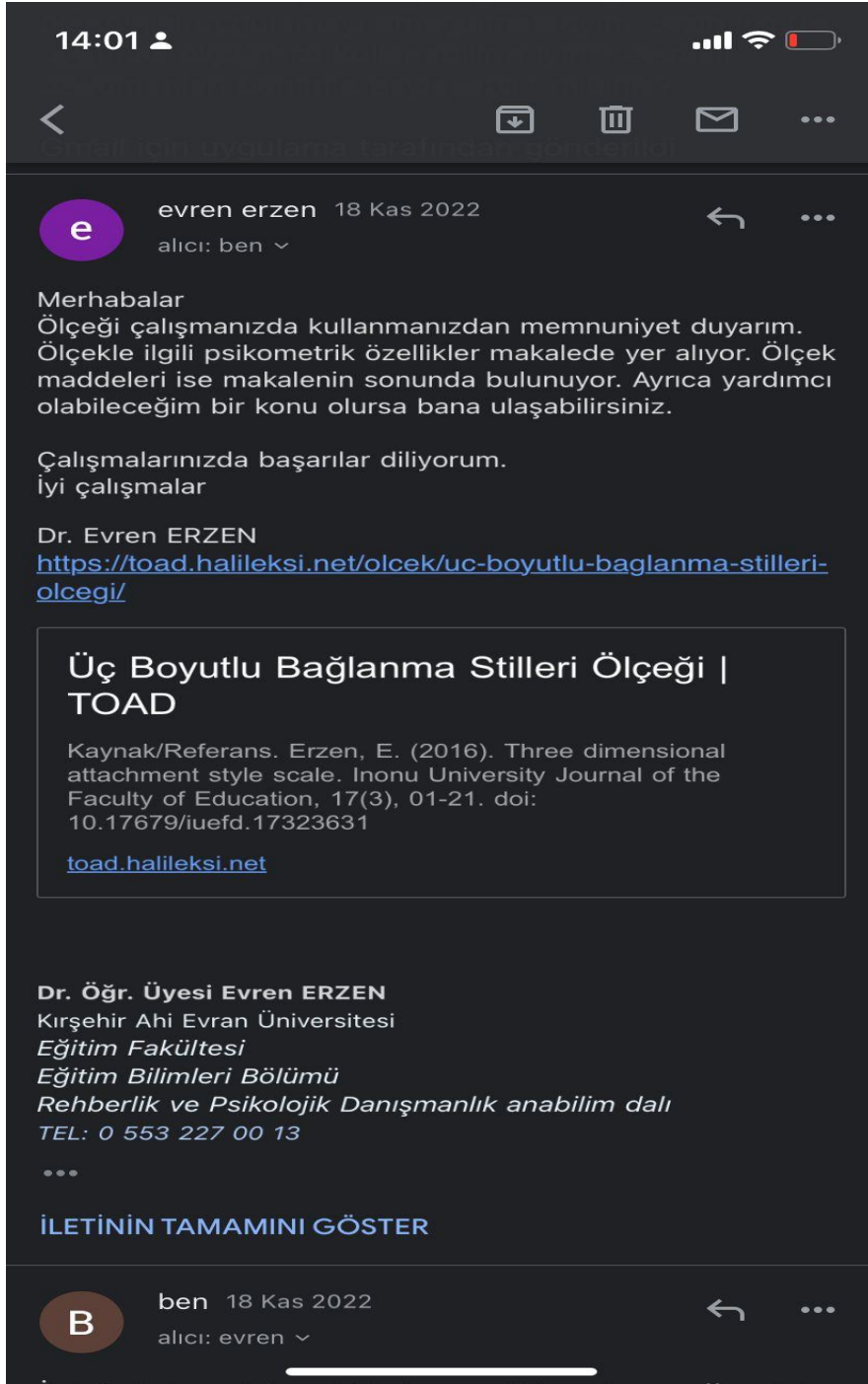
Dr. Öğr. Üyesi Ceren GÖKDAĞ
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü
Klinik Psikoloji ABD.

Assist. Prof. Ceren GÖKDAĞ
Manisa Celal Bayar University, Faculty of Science and Letters, Department of Psychology
Clinical Psychology

--

Dr. Öğr. Üyesi Ceren GÖKDAĞ
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü
Klinik Psikoloji ABD.

Assist. Prof. Ceren GÖKDAĞ
Manisa Celal Bayar University, Faculty of Science and Letters, Department of Psychology
Clinical Psychology

Öz Geçmiş

Büşra Sena TEKİN, 20 Mart 1996 tarihinde Van'da doğmuştur. İlköğretim ve ortaöğretim eğitimimi Van'da, lise eğitimimi ise Niyazi Türkmenoğlu Anadolu Lisesi ve Kemer Anadolu Lisesi'nde tamamlamıştır. 2020 yılında Girne Amerikan Üniversitesi (%50 İngilizce) lisans eğitimimi tamamladıktan sonra 2021 yılının bahar döneminde Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitim sürecine başlamıştır. Lisans ve yüksek lisans eğitim dönemlerinde staj programlarını Van Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesinde başarı belgesi ile tamamlamıştır. Eğitim sürecimde Milli Eğitim Bakanlığı Aile Danışmanlığı eğitimi, Cinsel Terapi ve Oyun Terapisi eğitimleri almıştır. 2020-2021 yılları arasında Van Düşünür Kolejinde Çocuk ve Ergen alanında çalıştı. 2022 yılından itibaren Pera Psikoloji Merkezi'nde Çocuk, Ergen ve Yetişkin alanlarında çalışmaktadır.

İntihal Rapor Oranı

Turnitin Originality Report

Processed on: 22-May-2023 08:29 EEST
 ID: 2098941552
 Word Count: 12649
 Submitted: 1

YETİŞKİNLERİN ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI, BAĞLANMA BOYUTLARI
 VE DUYGU DÜZENLEMELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ By
 Büşra Sena Tekin

Similarity Index	Similarity by Source
15%	Internet Sources: 12%
	Publications: 3%
	Student Papers: 8%

1% match (Internet from 19-Feb-2023) http://docs.neu.edu.tr/library/9589568027.pdf
1% match (student papers from 03-Jan-2023) Submitted to Istanbul Aydin University on 2023-01-03
1% match (student papers from 02-Aug-2021) Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) on 2021-08-02
1% match (Internet from 20-Nov-2017) http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12616834/index.pdf
1% match (Internet from 30-Nov-2022) https://pdr.org.tr/wp-content/uploads/2021/11/22-uluslararasi-psikolojik-danisma-ve-rehberlik-kongresi-bildirisi-ozet-kitapcigi.pdf
< 1% match (Internet from 03-Sep-2022) http://docs.neu.edu.tr/library/9436166446.pdf
< 1% match (Internet from 03-Sep-2022) http://docs.neu.edu.tr/library/9434899420.pdf
< 1% match (Internet from 05-Sep-2022) http://docs.neu.edu.tr/library/9458537362.pdf
< 1% match (Internet from 02-Oct-2022) http://docs.neu.edu.tr/library/6671865248.pdf
< 1% match (Internet from 23-Aug-2022) http://docs.neu.edu.tr/library/6842040416.pdf

Etik Kurul Onay Formu

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

20.03.2023

Sayın Büşra Sena Tekin

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2023/1545 proje numaralı ve **“Yetişkinlerin Çocukluk Çağı Travmaları, Bağlanma Boyutları ve Duygu Düzenlemeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A. KIRAZ'.

Prof. Dr. Aşkın KİRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü